

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 88 (610), 2022 йил 4 май, чоршанба

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА ЯНГИ ЙЎЛ ВА КЎПРИКЛАР ОЧИЛДИ

Президент Шавкат Мирзиёев 3 май куни Тошкент шаҳрида барпо этилган янги йўл инфратузилмаси объектлари ва Ички ишлар вазирлигининг ситуацион-таҳлилий маркази билан танишди.

Муборак Рамазон ойда янгиликлар ва яхшиликлар кўп бўлди. Ҳайит кунларида Тошкент шаҳрида яна бир мажмуа — янги йўл ва кўприклар очилди.

Давлатимиз раҳбари дастлаб ушбу транспорт иншоотини бориб кўрди.

Унинг қурилиши 2020 йил августда бошланган эди. Лойиҳа доирасида 6,5 километр узунликдаги 6 тасмали автомобиль йўли, 6 та кўприк қурилди. Бу орқали Сергели туманидаги Қўпчоқ кўчаси Яккасарой туманидаги Чўпонота ва Усмон Носир кўчалари билан самарали боғланди.

Шу пайтгача Сергели туманидан шаҳар марказига келиб-кетадиган автомобиллар асосан битта йўл — Янги Сергели кўчаси орқали ҳаракатланар эди. Соатига 4 мингта автотранспорт қатновига мўлжалланган бу йўлда аслида юклама бундан катта, шу боис, эрталаб ва кечки пайтларда жуда тирбанд бўларди.

Янги қурилган йўл соатига 12 мингта автотранспортни ўтказиш қувватига эга. Бу тирбандлик муаммосини бартараф этиб, пойтахт аҳолисига жуда катта қулайлик яратди.

Кўприклар, уларга чиқиш-тушиш қисмлари оқилонга лойиҳалаштирилиб, мавжуд йўлларга светофорсиз уланган. Натижада автотранспортлар бошқа йўллардаги қатновга тўхтовсиз, қўлай тарзда қўшилиб кетиши мумкин.

Яна бир томони — ҳавога таъсири. Маълумки, юртимизда “Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси амалга оширилмоқда. Лекин бу фақат дарахт экиш

эмас, балки экологияни асраш ҳам дарахт экиш. Янги йўл очилиши натижасида ҳавога зарарли газ чиқиши 3 баробарга камаяди.

Йўл бўйларига энергия тежамкор ёриткичлар, узум ишқомлари ўрнатилган. Буш майдонлар кўкаламзорлаштирилиб, пиёдалар йўлага ва велойўлакчалар ташкил этилган.

Шу ерда Тошкент шаҳрида автомобиль йўллари қуриш ва шаҳар транспорт тизимини такомиллаштириш тақдирлари тақдироти ўтказилди. Янги очилган йўлни давом эттириб, Сергели туманини айланиб ўтувчи ҳалқа йўлига 6 километрлик йўл барпо этиш лойиҳаси маъқулланди.

Давлатимиз раҳбари йўлларнинг ўтказувчанлиги қобилиятини оширишга кўпроқ эътибор қаратиш зарурлигини таъкидлади.

— Ҳамма жойда йўл қуриб ёки кенгайтириб бўлмайди. Кўп нарса қатновни тўғри ташкил этишга ҳам боғлиқ. Энди йўлларнинг, чорраҳаларнинг ўтказувчанлигини ошириш, рақамлаштириш орқали аҳолига қўлайлик яратиш керак. — деди Шавкат Мирзиёев.

Тошкентлик нурунийлар, жамоатчилик фаоллари билан суҳбатда Президентимиз уларни Рамазон ҳайити билан яна бир бор табрикледи.

— Миллий қадриятимизга кўра, йўл ва кўприк қуриш — саваб. Одамларнинг узогини яқин қиладиган бу йўл ҳозирги улуғ айём кунларида очилаётгани ҳам қувонарли. Илгари “Сергелида 10 та уй курса бўлади” деганда ҳеч ким ишонмасди. Охириги беш йилда Сергели ва

Янгиҳаёт туманларида 800 га яқин кўп қаватли уйлар қурилди, қарийб 100 минг аҳоли бошланали бўлди. Мана энди йўллари ҳам ривожланяпти. Ҳозир мутахассислар билан кейинги лойиҳалар бўйича ҳам маслаҳатлашиб олдик. Уларни вақти билан, меҳнатимиз билан, тинчлик-осойишталикда амалга ошира оламиз, — деди давлат раҳбари.

Президент Шавкат Мирзиёев шундан сўнг Ички ишлар вазирлигининг Ситуацион-таҳлилий марказида бўлди. Бу мажмуа ички ишлар органларининг куч ва воситаларини ахборот технологиялари асосида бошқаришга ихтисослашган. Замонавий бино қурилиб, 554 терабайт хотирага эга 18 та сервер, катта ҳажмли кузатув экранлари, компьютерлар билан жиҳозланган.

Марказда “102” тизими, видеокузатув камералари, интернет ва бошқа манбалардан келиб тушаётган маълумотлар автоматлашган тарзда йиғилди ва қайта ишланади. Қўйиб-қўйиб автотранспортнинг давлат рақами ёки шахснинг юз маротаба маҳаллий саёҳатга чиқиш имконини яратиш қоидалари киритилди; саёҳат қилиш зарурлигини таъкидлади.

Президентимиз марказдаги шароитларни кўздан кечирди, иш тизими билан танишди. Бу ерда барча ҳуқуқ-тартибот идоралари ва шўшилинч хизматлар маълумотларини интеграция қилиш зарурлигини таъкидлади.

— Бу катта иш. Лекин қамров ва тезкорлиқни ошириш керак. Одамлар қачон ўзини хавфсиз, эркин сезади? Қачон турист кўпаяди? Жиноятчилик йўқ бўлса, хавфсизлигига ишонса, кўчада тартибдан тозаланишга — ҳаммаси таъминланган бўлса. Бунинг учун барча ҳуқуқ-тартибот идоралари маълумотларини бир мушторкага интеграция қилиш керак. Бу интеграция кириб борган ҳар бир тармоқ ходимларининг дунёқарашини ўзгартириш зарур, — деди Шавкат Мирзиёев.

Ахборот технологиялари бўйича олий ўқув юрларида бу тизим учун кадрлар тайёрлаш, туман ва шаҳар ички ишлар бўлиmlарида замонавий технологиялар билан ишлайдиган тахлилчилар фаолиятини ташкил этиш муҳимлиги таъкидланди. Ички ишлар тизимида “инсон омиллини истисно этувчи” электрон навбат, масофадан мувожаат каби онлайн хизматларни кенг жорий этиш вазифаси қўйилди.

Маҳаллаларда ижтимоий муаммоларни тахлил қилиш, профилактика инспекторларининг кўнлик иш фаолиятини режалаштириш ва мониторинг қилиш бўйича электрон тизимни йўлга қўйиш топшириғи берилди.

Шу ерда Самарқанд вилоятида “Хавфсиз туризм” дастури доирасида йўлга қўйилган тизим намойиш қилинди.

Давлат раҳбари ички ишлар тизимида қўлланилаётган замонавий техника ва янги хизмат кийими намуналарини ҳам кўздан кечирди.

ЎЗА

ЎЗБЕКИСТОН ВА ТУРКИЯ ЕТАКЧИЛАРИ РАМАЗОН ҲАЙИТИ МУНОСАБАТИ БИЛАН БИР-БИРИНИ ҚУТЛАДИЛАР

2 май куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Туркия Республикаси Президенти Режеп Таййип Эрдоған билан телефон орқали мулоқоти бўлиб ўтди.

Давлат раҳбарлари бутун мусулмон олами учун муқаддас айём — Рамазон ҳайити муносабати билан бир-бирини ва мамлакатларимизнинг биродар халқларини самимий қутлаб, тинчлик-осойишталик, фаровонлик ва равақ тилақларини изҳор қилдилар.

Жорий йил март ойида Ўзбекистонга амалга оширилган олий даражадаги ташрифда самарали натижаларга эришилгани, улар икки томонлама муносабатларни кенг қамровли стратегик шериклик даражасига кўтаришга хизмат қилгани катта мамнуният билан қайд этилди.

Ўзаро делегациялар ташрифлари фаол амалга оширилмоқда. Йил бошидан икки томонлама савдо ҳажми қарийб 20 фоизга ошди. Мамлакатимизда

Туркиянинг етакчи компаниялари иштирокида замонавий sanoat қувватларини яратиш ва инфратузилмани модернизация қилиш бўйича йирик инвестиция лойиҳалари давом эттирилмоқда. Таълим ва маданий-гуманитар соҳалардаги ҳамкорлик кенгаймоқда.

Ўзбекистон ва Туркия етакчилари халқаро сиёсатнинг долзарб масалалари юзасидан ҳам фикр алмашдилар, Туркий давлатлар ташкилотининг навбатдаги саммитига тайёргарлик кўриш масалаларини муҳокама қилдилар.

Президентларнинг телефон орқали мулоқоти ҳар доимгидек ишонч ва дўстлик руҳида ўтди.

ЎЗА

МУБОРАК РАМАЗОН ҲАЙИТИ МУНОСАБАТИ БИЛАН ХОРИЖИЙ ЕТАКЧИЛАР ВА ҲАМКОРЛАРДАН ҚУТЛОВЛАР

Муқаддас Рамазон ҳайити — Ийд ул-Фитр муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев номига жаҳоннинг турли мамлакатлари давлат ва ҳукуматлари, нуфузли халқаро ва минтақавий ташкилотлар раҳбарлари, таниқли сиёсат ва жамоат арбоблари, уламолардан қутловлар келмоқда.

Табрикномаларда Ўзбекистон етакчиси ва кўп миллатли халқига чуқур ҳурмат-эҳтиром изҳор қилинган. Ушбу қутлуғ ва файзли кўнларда хорижий етакчи ва ҳамкорлар бизга тинчлик, бахт-саодат, фаровонлик ва равақ тилаб, дўстлик ва кўп қиррали ҳамкорлик муносабатларини янада ривожлантиришга қатъий интилиш билдирган.

Қуйидагилар ўз табрикларини йўлаган:
Саудия Арабистони Подшоҳи **Салмон ибн Абдулазиз Ол Сауд**, Туркия Республикаси Президенти **Режеп Таййип Эрдоған**, Эрон Ислам Республикаси Президенти **Иброҳим Раисий**, Миср Араб Республикаси Президенти **Абдулфаттоҳ ас-Сиси**, Қозғистон Республикаси Президенти **Қосим-Жомарт Тоқаев**, Қирғиз Республикаси Президенти **Садир Жапаров**, Тожикистон Республикаси Президенти **Эмомали Раҳмон**, Туркменистон Президенти **Сердар Бердимухамедов**, Туркменистон Миллий Кенгаши Халқ Маслаҳати Раиси **Гурбангули Бердимухамедов**, Озарбайжон Республикаси Президенти **Илҳом Алиев**, Бирлашган Араб Амирликлари Президенти **Халифа бин Зоид Ол Наҳаён**, Кувайт Давлати Амири **Наваф ал-Аҳмад ал-Жобир ас-Сабоҳ**, Умон Султони **Ҳайсам бин Торик Ал Саид**, Баҳрайн Подшоҳи **Ҳамад бин Исо Ал Халифа**, Иордания Ҳошимийлар Подшоҳлиги Подшоҳи **Абдулла II**, Индонезия Республикаси Президенти **Жоко Видодо**, Филиппин Республикаси Президенти **Родриго Дутерте**, Сингапур Республикаси Президенти **Ҳалима Ёқуб**, Сурия Араб Республикаси Президенти **Башар Асад**, Фаластин Давлати Президенти **Маҳмуд Аббос**, Саудия Арабистони Подшоҳлиги валиаҳди **Муҳаммад ибн Салмон ибн Абдулазиз Ол Сауд**,

Бирлашган Араб Амирликлари Қуролли кучлари Олий бош қўмондони ўринбосари, Абу-Даби Амирлиги валиаҳди **Муҳаммад бин Зоид Ол Наҳаён**, Бирлашган Араб Амирликлари Вице-президенти, Бош вазири, Дубай амирлиги ҳокими **Муҳаммад бин Рошид Ол Мактум**, Кувайт Давлати валиаҳди **Мишаал ал-Аҳмад ал-Жобир ас-Сабоҳ**, Сингапур Республикаси Бош вазири **Ли Сян Лун**, Бирлашган Араб Амирликлари Бош вазири ўринбосари Шайх **Сайф бин Зоид Ол Наҳаён**,

Туркий тилли давлатлар ташкилоти бош котиби **Бағдод Амреев**, Иқтисодий ҳамкорлик ташкилоти бош котиби **Ҳусрав Нозирий**, Миср Бош имоми, Ал-Азҳар мажмуаси раҳбари Шайх **Аҳмад Муҳаммад ат-Таййиб**, Кавказ мусулмонлари идораси раиси Шайхулислом **Оллоҳшукур Пошшоода**.
Қутловлар келишида давом этмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

Қ А Р О Р И

ИЧКИ ТУРИЗМ ХИЗМАТЛАРИНИ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ ҚИЛИШГА ОИД ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Республика иқтисодиётида туризмни стратегик даражага кўтариш, ички туризм хизматларини диверсификация қилиш ва ҳажмининг кескин кўпайтириш, фуқароларни мамлакатимизнинг туризм салоҳияти билан таништириш учун зарур шарт-шароитлар яратиш, тақдим этилаётган туризм хизматлари сифатини яхшилаш ва жаҳон бозорларида рақобатбардошлигини ошириш

туризм соҳасида фаолият юритаётган тадбиркорлик субъектлари учун қўшимча имкониятлар яратиш, замонавий хизматлар инфратузилмасини жадал ривожлантириш, шунингдек, аҳолини иш билан таъминлаш ва уларнинг даромад манбаини кенгайтириш мақсадида:

1. Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ **2022 йил 1 июндан бошлаб**

“Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида:

жамоа шартномаларига иш берувчилар томонидан ходимлар учун йилга бир маротаба маҳаллий саёҳатга чиқиш имконини яратиш қоидалари киритилди;

саёҳат қилиш зарурлигининг бир қисми иш берувчиларнинг бюджетдан ташқари жамғармалари маблағлари

ва қонунчиликда тақиқланмаган бошқа манбалар ҳисобидан қоплаб берилди.

2. Қуйидагилар “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида ички туризмни ривожлантириш учун масъул этиб белгилансин:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг
ҚАРОРИИЧКИ ТУРИЗМ ХИЗМАТЛАРИНИ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ ҚИЛИШГА
ОИД ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Бошланғичи 1-бетда

ёшлар, айниқса, таълим муассасалари ўқувчи-талабалари учун туризмнинг тарихий билим берувчи, маданий-кўнгилочар, экстремал, экологик, этно- ва пляж туризми турлари бўйича — Ёшлар ишлари агентлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва Халқ таълими вазирлиги;

меҳнат, маҳаллалар жамоалари учун туризмнинг ишбилармонлик, экстремал, экологик, агро-, этно-гастрономик турлари бўйича — Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси ҳамда Маҳалла ва нурунийларни қўллаб-қувватлаш вазирлиги;

хотин-қизлар учун туризмнинг зиёрат, маърифий, ижтимоий, маданий-кўнгилочар, экологик, этнотуризм турлари бўйича — Оила ва хотин-қизлар давлат қўмитаси, Тиббий-ижтимоий хизматларни ривожлантириш агентлиги;

Фахрийлар, нурунийлар ва пенсияонерлар учун туризмнинг зиёрат, тиббиёт, соғломлаштириш туризми турлари бўйича — Маҳалла ва нурунийларни қўллаб-қувватлаш вазирлиги ва “Нуруний” жамгармаси.

Мазкур масъул ташкилотлар ўз йўналишлари бўйича ҳар йили иш берувчилар билан биргаликда ходимлар республика бўйлаб саёҳатга чиқиши учун саёҳат графикларини тасдиқлашни ҳамда саёҳатни амалга оширишни таъминласин.

3. “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида ички туризмини ривожлантиришни мувофиқлаштириб бориш учун масъул этиб Туризм ва маданий мерос вазирлиги ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари белгилансин.

4. Туризм ва маданий мерос вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Молия вазирлиги ҳамда Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлигининг 2022 йил 1 сентябрдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси фуқаролари (кейинги ўринларда — маҳаллий туристлар) учун “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида республика ҳудудлари бўйлаб ички саёҳатларни амалга ошириш харажатларининг бир қисmini қайтариш (“Cashback”) (кейинги ўринларда — Саёҳат харажатлари) қайтариши тартибини жорий этиш тўғрисидаги таклифи маъқуллансин.

Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ:

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

а) Саёҳат харажатларини қайтариш ички саёҳатларни режалаштириш ва маблағларни қайтариш ҳамда “Ўзбекистон бўйлаб саёҳат қил!” дастури доирасида тақдим қилинадиган чегирмалар, тайёр туристик пакетларни мустақил шакллантиришни назарда tutувчи электрон платформа, шу жумладан, унинг мобил иловаси (кейинги ўринларда — Платформа) орқали амалга оширилади;

б) Саёҳат харажатларини қайтариш саёҳат қилиш давомида бир вақтнинг ўзига қўйиладиган назарда тутилганда амалга оширилади;

Туризм ва маданий мерос вазирлиги Платформани ишлаб чиқиш бўйича буюртмачи бўлиш, унга хизмат курсатиш, унинг фаолиятини такомиллаштириб бориш ва доимий равишда техник қўллаб-қувватлаш функциялари юклатилсин.

6. Қўйиладиган:

а) Туризм ва маданий мерос вазирлиги (А.Абдухакимов);

2022 йил 1 сентябрга қадар Платформани ишлаб чиқиш ва ишга тушириш;

2022 йил 1 октябрга қадар жойлаштириш воситалари, туроператор ва турагентлар, гид (гид-таржимон), йўриқчи-йўл бошловчи ва экскурсия етакчилари Платформа орқали ўз хизматларини йўлга қўйишлари учун барча шароитларни яратиш;

туризм соҳаси субъектлари ўртасида Платформа имкониятларини доимий тарғиб қилиб бориш;

Платформага хизмат курсатиш ва кейинчалик модернизация қилиш ҳамда доимий равишда техник қўллаб-қувватлаш чораларини кўриш;

б) Транспорт вазирлиги (И.Махкамов);

Транспорт вазирлигининг “Uztrans” ягона интерактив ахборот тизими, шунингдек, “Ўзбекистон темир йўллари” АЖ, “Uzbekistan Airways” АЖ ва бошқа йўловчи ташил лицензиясига эга ташкилотларнинг электрон чипталарни харид қилиш порталларини Платформага интеграция қилиш ва доимий равишда узлуксиз фаолият олиб боришини таъминлаш;

темир йўл қатновлари сонини кўпайтириш ва аҳолининг саёҳат қилиши учун уларнинг қулай логистикасини яратиш;

Туризм ва маданий мерос вазирлиги ҳамда туроператор ва турагентлар тақдирларига асосан туризм салоҳияти юқори бўлган туман ва шаҳарларни ўзаро боғловчи темир йўл ва автобус қатновларини тезкорлик билан йўлга қўйиш;

в) Маданият вазирлиги (О.Назарбеков) ва Маданий мерос агентлиги (Ш.Нуруллоев) маданият ташкилотлари, шу жумладан, моддий-маданий мерос объектлари чипта чекининг физикал белгисини матрицада штрих код (QR-код) ёрдамида сканерлаш орқали Платформада рўйхатдан ўтказиш учун шароит яратиш;

г) Давлат солиқ қўмитаси (Ш.Кудбиев) махсус мобил илова (SolidUz)ни Платформа билан интеграция қилиш, шунингдек, унинг узлуксиз фаолият олиб бориши ҳамда хизмат курсатилмаган объектларда чипта чекининг физикал белгисини матрицада штрих код (QR-код) ёрдамида сканерлаш орқали Платформада рўйхатдан ўтказиш учун шароитлар яратиш;

д) Адлия вазирлиги (Р.Давлетов) “Фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш органларининг ягона электрон архиви” ахборот тизимини Платформага интеграция қилиш ва узлуксиз фаолият олиб бориши юзасидан шахсан масъул этиб белгилансин.

7. Туризм ва маданий мерос вазирлиги, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги, Молия вазирлиги, Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги ҳамда Сув ҳўжалиги вазирлигининг “Ўзбекистон туризм магистралли” туризм транспорт коридори (кейинги ўринларда — Туризм транспорт коридори) бўйлаб автомагистраль йўллари ва йўл бўйидаги инфратузилма ҳолатини ўрганиш бўйича ишчи гуруҳи тақдирларига мувофиқ, белгиланган тартибда Туризм транспорт коридори бўйлаб ер участкаларини реализация қилиш ва автомагистраль йўллари бўйлаб замонавий стандартларга жавоб берадиган “Карвонсарой”ларни ташкил этиш тўғрисидаги тақдирларига розилик берилсин.

8. Белгилансинки, Туризм транспорт коридори бўйлаб туризм хизматлари йўлга қўйиладиган объектлар Туризм ва маданий мерос вазирлиги ҳамда Қўрилиш вазирлиги томонидан ишлаб чиқиладиган ва тасдиқланадиган намунавий лойиҳалар асосида барпо этилади. Бунда:

ҳар бир “Карвонсарой”нинг ташқи кўриниши анъанавий архитектура ва ушбу ҳудуднинг ўзига хослигини инобатга олган ҳолда ишлаб чиқиши;

ҳар бир “Карвонсарой”да туризм хизматлари, ҳўнармандчилик ва маҳаллий қишлоқ ҳўжалиги махсўлотлари савдоси, автомобильларга, шу жумладан, электромобилларга хизмат курсатиш шохобчалари, автотўроғроқ ҳамда замонавий санитария-гигиена шохобчаларининг мавжуд бўлиши;

“Яшил макон” умуммиллий лойиҳаси доирасида ҳар бир “Карвонсарой” атрофида дарахт ва бута кўчатларини экиш назарда тутилади.

9. Туризм ва маданий мерос вазирлиги Қўрилиш вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши ва вилоятлар ҳокимликлари билан биргаликда бир ой мuddатда замонавий “Карвонсарой”ларни ташкил этиш бўйича манзиллий рўйхатни шакллантириш ва тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

10. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Бухоро, Жиззах ва Навоий вилоятлари ҳокимликлари Туризм ва маданий мерос вазирлиги, Сув ҳўжалиги вазирлиги билан биргаликда уч ой мuddатда тегишлича Ақчақўл, Ашти қўл, Зикри қўли, Айдарқўл, Тўзон қўли ва Тўдақўл ҳудудларида ҳайвонот дунёси объектларини муҳофаза қилиш мақсадида уларнинг яшаш муҳити, хусусан, асосий тўпланмиш жойи сифатида белгиланган ҳудудларга кирмайдиган ер майдонларида пляж зоналарини ташкил қилиш учун ер участкаларини 10 йилгача бўлган мuddатга белгиланган тартибда ижарага бериш чораларини кўрсин.

Белгилансинки, пляж зоналари ҳудудида экологик ва санитария талабларига жавоб берадиган енгил конструкцияли бино ва иншоотлар барпо этилади.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Бухоро, Жиззах ва Навоий вилоятлари ҳокимликлари sanoат, транспорт, алоқа, муҳофаза ва бошқа мақсадларга мўлжалланган ерлар тоифасига ўтказилаётган қишлоқ ҳўжалиги ер майдонларини реализация қилишда қишлоқ ҳўжалиги ва ўрмон ҳўжалиги нобуғдариликнинг ўрнини қоплаш бўйича компенсация тўловлари ер майдони ажратиб бериладиган юридик ва жисмоний шахслар томонидан қопланишини таъминласин.

Туризм ва маданий мерос вазирлиги Сув ҳўжалиги вазирлиги ва Қўрилиш вазирлиги билан биргаликда уч ой мuddатда пляж зоналарининг батафсил режалаштириш лойиҳаларини ишлаб чиқалсин.

11. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари туризм соҳасини ривожлантиришга доир лойиҳаларни самарали амалга ошириш мақсадида:

Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги билан биргаликда бир ой мuddатда инвесторлар билан музокаралар ўтказиш чораларини кўрсин;

Давлат солиқ қўмитаси ҳузуридаги Кадастр агентлиги билан биргаликда икки ой мuddатда лойиҳаларни амалга ошириш учун зарур ер участкаларини белгиланган тартибда инвесторларга ажратиб бериш масаласини кўриб чиқсин;

Туризм ва маданий мерос вазирлиги билан биргаликда уч ой мuddатда 2023-2024 йилларда ички туризм йўналиши бўйича ҳудудларда бошланадиган йirik туризм лойиҳаларини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарор лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

12. Туризм ва маданий мерос вазирлиги, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Миллий гвардия, Хусусий туризм ташкилотлари уюшмаси ҳамда Ўзбекистон рестораторлари ва отельерлари уюшмасининг туризм хизматларини диверсификация қилиш мақсадида қўйидагиларни назарда tutувчи тунги вақтда (соат 18:00 дан 06:00 га қадар) амал қиладиган механизмларни жорий қилиш ва ривожлантириш тўғрисидаги тақдирларига маъқуллансин:

махсус ташкил этиладиган “туризм кўчалари”да жойлашган умумий овқатланиш корхоналари, кўнгилочар ва савдо объектлари, маданият ташкилотлари (кейинги ўринларда — туризм намоийши объектлари) фаолиятини жамоат хавфсизлиги ва аҳоли оёқини таъминлаш таъминлаган ҳолда тўқинликсиз амалга ошириш;

туризм намоийши объектларининг узлуксиз фаолият курсатишини таъминлаш учун зарур инфратузилма ва муҳандислик-коммуникациялар тизимини янада яхшилаш;

маданий-кўнгилочар ва концерт томоша тадбирларини ташкил этиш ва ўтказиш учун зарур шароитлар яратиш; махсус автобуслар (shuttle-bus) қатновини йўлга қўйиш;

туризм намоийши объектларининг фаолият олиб боришига рухсат беришнинг ягона тартибини жорий қилиш ва туризм намоийши объектларини қўллаб-қувватлаш тизимини яратиш.

13. Шундай тартиб ўрнатилсинки, унга мувофиқ:

а) тунги вақтда фаолият олиб борувчи туризм намоийши объектларининг узлуксиз фаолият курсатишини таъминлаш учун давлат томонидан қўйидагилар амалга оширилади:

фаолият юритаётган туризм намоийши объектлари атрофи узлуксиз ёритилиши таъминланади, шу жумладан, мазкур ҳудудлар энергия тешовчи технологиялар ва қайта тикланувчи энергия манбалари билан жиҳозланади;

туризм намоийши объектлари “Хавфсиз шаҳар” концепциясига интеграция қилинади;

“туризм кўчалари”да жамоат хавфсизлиги нормалари ва талаблари доирасида “хавфсизлик қақирув тугмалари” ўрнатилади ҳамда “Wi-Fi” зоналари ташкил этилади;

б) тунги вақтда фаолият олиб бораётган туризм намоийши объектлари:

объектларнинг ички қисми, хизмат курсатиш хоналари, кириш ва чиқиш, шу жумладан, фавқулодда вазиятлар юз берган тақдирда ҳаракатланиш ва фуқароларни эвакуация қилиш жойла-

рида маълумотларни камида ўттиз кун давомида сақлаш имконини берувчи видеокузатув тизимини ўрнатиш ва “Хавфсиз шаҳар” концепциясига интеграция қилиш;

биноларнинг ён-атрофи, автотўроғроқ ва уларга тегишли бошқа ҳудудларни камида 10 метр масофада ёритиш;

объектларни тўлиқ товуш ўтказмайдиган тарзда жиҳозлаш. Бунда, тунги вақтда мусиқа ва товуш кучайтиргич асбоб-ускуналаридан аҳолининг тинчлигини бузмаган ҳолда фойдаланилади;

объектларни ёнғин ўчириш воситалари, биринчи тиббий ёрдам курсатиш учун зарур дори воситалари ва тиббий буюмлар тўпламига эга тиббий ёрдам кўчалари билан таъминлаш;

бинонинг барча учун кўринарли жойларида ёнғин ва бошқа фавқулодда вазиятлар юз берган тақдирда ҳаракатланиш ва фуқароларни эвакуация қилиш чизмаси ҳамда тезкор ва қўтқарув хизматларининг телефон рақамлари акс эттирилган маълумотларни акс эттириш талаби белгиланади.

Давлат органларига белгиланган тартибда тунги вақтда фаолият олиб бораётган тадбиркорлик субъектлари фаолиятига асосиз аралаштиш, улар фаолиятига бюрократик тўсиқлар қўйиш билан боғлиқ бўлган ҳар қандай ҳаракатлар тақиқлансин.

Туризм ва маданий мерос вазирлиги Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги, Ички ишлар вазирлиги, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги, Миллий гвардия ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари билан биргаликда заруратга қараб, ҳар бир ҳудудда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 27 январьдаги ПҚ-104-сон қарори билан тасдиқланган Махсус хизмат курсатиш кўчаларига айлантириладиган марказий кўчалар рўйхатида келтирилган айрим кўчаларда махсус “туризм кўчаларини” ташкил этиш ва ушбу кўчаларда тунги вақтда туризм намоийши объектларининг фаолият олиб боришини таъминласин.

14. Ички туризмни диверсификация қилиш дастури 1-иловага мувофиқ тасдиқлансин.

15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 9 февралдаги ПФ-6165-сон Фармони билан тасдиқланган Транспорт-логистика масалаларини тезкор кўриб чиқиш бўйича идоралараро комиссия (А.Абдухакимов, С.Умурузаков) икки ҳафта мuddатда:

Фарғона ва Самарқанд, Фарғона ва Бухоро, Фарғона ва Термиз ҳамда Фарғона ва Ўрганч шаҳарлари орасида авиақатновларни қайта йўлга қўйиш масаласи кўриб чиқиши;

Фарғона — Мўйноқ — Фарғона йўналишида авиақатновлар ташкиллаштириши таъминласин.

16. 2022 йилдан бошлаб июль ойида “Ёшлар туризми ойлги”, 2023 йилдан бошлаб эса январь ойининг биринчи декадаси ва март ойининг учинчи декадасида — “Ўзбекистон ҳафталиги”ни ўтказиб бориш йўлга қўйилсин.

Белгилансинки:

а) “Ёшлар туризми ойлги” ва “Ёшлар туризми ҳафталиги” доирасида ўқувчи, талаба ва ёшларнинг саёҳат гуруҳларини ташкил махсус жиҳозланган хизмат автомобилларида ички ишлар органлари ҳамроҳлигида Ички ишлар вазирлиги Махсус бюджетдан ташқари жамгармаси маблағлари ҳисобидан амалга оширилади;

б) “Ёшлар туризми ойлги” доирасида “Ёшлар туризми” курултойи ташкил этилади. Бунда:

республиканинг ҳар бир ҳудуддан 50 нафар иқтисодий, ижтимоий ҳўймага мўхтож, шу жумладан, ногиронлиги бўлган ҳамда маданий-кўнгилочар тадбирлар ташкил этилади;

юқори натижаларга эришган ҳамда ёшларга ўрнак курсатадиган спортчилар ва мураббийлар ҳамда санъат ва маданият, илм-фан ва бизнес соҳаларининг намоёндалари иштирокида “маҳорат дарслари” ўтказилади;

ёшлар учун бизнесни ташкил қилиш, ҳўнармандчилик махсўлотларини тайёрлаш бўйича давра суҳбатлари ташкил этилади;

ёшлар билан таниқли театр ва кино ижодкорларининг ижодий мулоқотлари уюштирилади;

“Ёшлар туризми” курултойи ташкил этиладиган ва унга яқин ҳудуддаги (вилоят, шаҳар) туризм намоийши объектларига саёҳатлар ташкил этилади;

“Ёшлар туризми” курултойини ташкил этиш ва ўтказиш билан боғлиқ харажатлар Жамгарма маблағлари ҳамда қўнунчилик ҳужжатлари билан таққиланмаган бошқа манбалар ҳисобидан амалга оширилади;

ёшлар билан маданий мерос вазирлиги, Ёшлар ишлари агентлиги, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши,

вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари “Ёшлар туризми” курултойини юқори савияда ўтказишга масъул ҳисобланади.

17. Туризм ва маданий мерос вазирлиги ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари:

Дин ишлари бўйича қўмита билан биргаликда уч ой мuddатда ташкилот ва идораларга бириктирилган муқаддас қадамжолар ва зиёратгоҳларни динлар таснифи бўйича (

ТАҲЛИЛ ВА ТАҚҚОС

Ҳаво қўналгалари — ташриф буюрувчилар учун, наинки янги манзиллар дарвозаси, балки ўзига хос меъморий жозибаси билан ҳайрат уйғотувчи масканлар сирасига кириди. Мутахассисларнинг фикрича, улар айти кезде йирик иш берувчи корхоналар, катта даромадлар манбаига айланиб, жадал ривожланаётган Янги Ўзбекистон учун ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Бугунги кунда мамлакатимизда 11 та аэропорт мавжуд. Улар “Uzbekistan Airports” акциядорлик жамияти таркибиде иш юритмоқда. 2021 йил якунлари бўйича мазкур ҳаво қўналгалари орқали 5 миллион 400 минг йўловчи ва 82 минг тонна юк ташилган, хорижий авиакомпанияларга хизмат кўрсатиш ҳажми ошган. Харажатларни мақбуллаштириш бўйича қўрилган чоралар

натijasида барча аэропортларнинг молиявий кўрсаткичлари яхшилланган.

Лекин бу ўзгаришлар улар фаолияти ва хизмат кўрсатиш даражаси замонавий талабларга тўла жавоб беради, деган хулосага келишга асос бўлмайди. Негаки, соҳада ислохотларни изчил давом эттириш, авиация хизматлари бозорини либераллаштириш ва

рақобатни ривожлантириш борасида олдинда турган ишлар қўлами катта. Бинобарин, шу йилнинг 11 апрель кунин Президентимиз ҳузуридаги тақдимотда мамлакатимиз аэропортларини 2035 йилга қадар ривожлантириш стратегияси ва 2026 йилгача амалга ошириш дастури муҳокамаи чоғида ҳам бу масалаларга алоҳида эътибор қаратилди.

ОЧИҚ ОСМОН ОСТИДАГИ АЭРОПОРТЛАР

Модернизация, трансформация, инвестиция

Модернизация янгилаш, унга замонавий тус бериш, янги талабларга мувофиқ ўзгартириш, деган маъноларни англатса, трансформация ҳам шаклан, ҳам мазмунан қайтадан куриш ва ҳосил қилиш тушунчасини беради. Моҳиятан бир-бирига яқин бу атамаларнинг амалий натижаларини инвестицияларсиз тасаввур этиш мушкул. Содда ифодалаганда, инвестиция келажакда манфаат куришни кўзлаб, корхонани ривожлантириш учун маблағ йўллашдир.

Президентимизнинг 2018 йил 27 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикасининг фуқаро авиациясини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармонида айнан ана шу жиҳатларга асосланган вазифалар қамраб олинган.

— Ушбу фармон билан Ўзбекистон миллий авиация тармоғи тубдан қайта курилиб, унинг негизиде бири-бирдан мустакил бўлган “Uzbekistan Airways” ва “Uzbekistan Airports” акционерлик жамиятлари ташкил этилди, — дейди Тошкент давлат транспорт университети доценти, аэронавигация тизимлари кафедраси муdiri Сабоҳат Шукурова. — Бундан ташқари, авиакомпания таркибига кирувчи давлат унитар корхоналарини масъулияти чекланган жамият этиб қайта тузиш, “Узаэронавигация” марказини Вазирлар Маҳкамаси таркибига ўтказиш, “Махсус авиация ишлар авиакомпанияси” ДУК базасида “Uzbekistan Helicopters” МЧЖ фаолиятини йўлга қўйиш назарда тутилди. Соҳани ислох қилиш дастури доирасида 2020 йилнинг январиде давлат иштирокида янги “Himo Air” авиакомпаниясига асос солинди. Ушбу авиакомпания узоқ бўлмаган йўналишларга парвозларни амалга ошириш билан шуғулланади.

Мазкур ислохотлар авиация бозорини либераллаштириш ва рақобатни ривожлантиришга қаратилган. Бу авиакомпаниялар бозориде ишлашни истовчилар учун кенг йўл очиб орқали рақобат муҳитини яратилиши англатида. Қолаверса, миллий авиакомпаниянинг монополияси, хизмат кўрсатиш даражасининг пастилиги ҳам тўб ўзгаришларни тақозо этарди.

Бугунги кунда мамлакатимиз иқтисодиётида амалга оширилаётган таркибий ўзгаришлар жараёнида авиакомпанияларнинг ҳам трансформация қилиниши режалаштирилган. Шу билан бирга, коронавирус пандемияси тўғрисида юзага келган иқтисодий аҳвол тармоқни янада такомиллаштиришни кун тартибига қўйди. Бунда асосий эътибор иқтисодий самардорлик ва хизматлар сифатини оширишга қаратилмоқда.

Чунки пандемия жаҳон авиасаноатига жуда катта зарар етказди ва бу жараён хали-ҳануз давом этипти. Шу боис, карантиндан энг кўп зарар кўраётган “Uzbekistan Airways” ва “Uzbekistan Airports” акциядорлик жамиятларини қўллаб-қувватлаш мақсадида уларнинг 122 миллион доллар кредитларининг тўлов муддатлари узайтирилди, 60 миллиард сўмлик солиқ имтиёзлари тақдим этилди, Ўзбекистоннинг Инқирозга қарши кураш жамғармасидан 50 миллион доллар миқдориде айланма маблағ сифатида фоизсиз ссудалар ажратилиши назарда тутилди.

— Транспорт тизимини самарали ташкил этиш борасидаги устувор вазифалар давлатимиз раҳбарининг диққат марказида бўлиб келмоқда, — дейди С.Шукурова. — Хусусан, 2020 йил 28 январда ўтказилган йилгилаш авиация соҳасидаги ҳолат танқидий таҳлил этилиб, парвозлар географиясини кенгайтириш, йўловчилар ташкил бозориде транспорт хизматларининг янги турларини, маркетинг ва тариф сисъатини жорий этиш мақсадида ахборот технологияларини модернизация қилиш, мавжуд халқаро интермодал логистика марказларидан максимал даражада фойдаланган ҳолда, Европа ва Осиё ўртасида мунтазам юк ташкил йўналишларини самарали ташкил этиш вазифаларни қўйилган.

2021 йил 19 апрель кунин бўлиб ўтган давлатимиз раҳбари ҳузуридаги тақдимотда эса, “Uzbekistan Airports” акциядорлик жамияти таркибидеги 11 та аэропортни ягона бошқарув органи тасарруфиде бирлаштириш, халқаро тажриба асосида харажатларни 32 фоиздан 15 фоизга тушириш, харидларни оптималлаштириш, аэропорт хизматлари учун йилгиларни 27 фоизга, жумладан, зиёрат туризми доирасида 50 фоизгача камайтириш юзасидан тавсиялар берилди.

“Бешинчи” ва “еттинчи” ҳаво эркинлиги нима учун керак?

Тўғриси, “Uzbekistan Airports” АЖ барча аэропортларнинг ягона ижро этивчи органига айлантирилганда, айрим мутахассис ва экспертлар “очик осмон” режимида иш юритишга ўтган аэропортларга турли хил босимлар бўлади, унинг йўриғидан чиқа олмайди, деган фикрларга борган эди. Чунки жамият давлат тасарруфидеги ташкилот. Барча аэропортларни ривожлантириш стратегиясини амалга ошириш, улар фаолиятини услубий бошқариш ва инфратузилмасини тараққий эттиришга доир лойиҳаларини амалга ошириш учун инвестицияларни жалб этиш, янги технологияларни жорий этиш ягона ижро органининг зиммасидаги вазифа ҳисобланади.

Кейинги пайтда соҳада амалга оширилаётган янгилашлар ва аэропортлар учун кўзда тутилаётган имтиёзлар “Uzbekistan Airports”га бўлган олдинги қарашларни ўзгартирмоқда. Хусусан, жамият ва унинг таркибидеги халқаро аэропортлар учун 2021 йил 1 майдан 3 йил муддатга юридик шахслардан олинган ер солиғи ва мол-мулк солиғининг белгиланган ставкаси 50 фоизгача камайтирилди. Аэропортларга ўз эҳтиёжлари учун махсус технологик ускуналар, транспорт ва ахборот-коммуникация махсулотларини импорт қилиш, фуқаро авиацияси объектларида иш тажрибасига эга бўлган маҳаллий ва хорижий лойиҳа ташкилотлари билан ҳамкорликни йўлга қўйиш бўйича тўғридан-тўғри шартномалар тузиш ҳуқуқи берилди.

Маълумки, Халқаро фуқаролик авиацияси тўғрисидаги конвенцияга асосан, бир мамлакат авиакомпанияси бошқа давлатнинг ҳаво кенглигига кириш, унинг ҳудудига қўниш ва аэропортлардаги хизматлардан фойдаланиш мумкин. “Очик осмон” режими, деб аталувчи бу тамойилда авиакомпанияларнинг нарх сисъатига аралашмаслик, самолётлар, уларнинг қуввати, турларига алоқадор чекловларнинг мавжуд эмаслиги каби устуниқлар ҳам назарда тутилган.

Кейинги йилларда юртимиздаги барча халқаро аэропортлар “бешинчи ҳаво эркинлиги” режимида ишляпти. Мазкур тамойил — хорижий авиакомпанияларга ўз мамлакатиде бошланадиган ёки тугайдиган учуш асосида икки хорижий давлат ўртасида парвоз қилиш ҳуқуқини бера, “еттинчи ҳаво эркинлиги” чет эл авиакорхоналарига юк ташкил имконини тақдим этади.

Жаҳон тажрибасига кўра, “очик осмон” қондасининг қўлланилиши йўловчи ташувларини ўртача 35 фоизга оширган ҳолда, авиачипталар нархини 20 фоиздан 40 фоизгача пасайтириш, минглаб иш ўринларини яратиш имконини беради.

Янгилаш самараси

Табиики, жаҳон тажрибасига таяниб ишлашда хар бир корхона ўз имконият ва мақсадларидан келиб чиққан ҳолда ёндашади. Лекин хар кандай компания учун мақбул бўлган умумий жиҳат бор. Йўловчилар оқими кўпайган, айниқса, энг тигиз соатларда барча хизматлар фаолиятини мақбуллаштириш, бунда асосий эътиборни сарфланадиган вақт-ни қисқартириш, иш сифатини оширишга қаратиш мақсадга мувофиқ ҳисобланади.

Бу мақсадга эришиш учун “Uzbekistan Airports” АЖ ҳендлинг компаниясини ташкил этиди. Жамият таркибиде “Uzbekistan Airports Handling” шуъба корхонаси тузилиб, йўловчиларга рўйхатдан ўтиш ва уларни самолётгача кузатиш, юкларни етказиш, ҳаво лайнерига хизмат кўрсатиш, озик-овқатлар билан таъминлашдан тортиб, аэровокзалдаги тиббиёт пункти, она ва бола, маълумотнома хоналари ишини бошқарининг белгиланган ставкаси 50 фоизгача камайтирилди. Аэропортларга ўз эҳтиёжлари учун махсус технологик ускуналар, транспорт ва ахборот-коммуникация махсулотларини импорт қилиш, фуқаро авиацияси объектларида иш тажрибасига эга бўлган маҳаллий ва хорижий лойиҳа ташкилотлари билан ҳамкорликни йўлга қўйиш бўйича тўғридан-тўғри шартномалар тузиш ҳуқуқи берилди.

Бундан ташқари, илгари авиакомпаниялар жамиятдан хизмат кўрсатиш мажмуини тўла сотиб олган бўлса, эндиликда уларнинг ўзи зарур сервислар тўпламини алоҳида шакллантиради, бунинг учун ортиқча харажат талаб этилмайди. Масалан, 2021 йилда мамлакатимиз аэропорт-

нисбатан 20 тага ошганини кўрсатади. Агар уч йил олдин 50,8 минг тонна юк ташилган бўлса, ўтган йили бу миқдор 82 минг тоннага етди.

Келгуси режалар янада салмоқли. Жорий йилда 26,8 минг парвозни қабул қилиш орқали 6,7 миллион йўловчига хизмат кўрсатиш мўлжалланган бўлиб, 2026 йилда бу кўрсаткични 9,6 миллион нафарга етказиш кўзланыпти.

Осмон тоқига монанд маскан

Самарқанд осмонидеги юлдузлар тунда янада ёрқинроқ нур таратади. Ҳазрат Навоийнинг ёзишича, жаҳон ичра яна бир осмон бўлган, Бобурнинг таърифида, Қуёш, Ой, сайёра ва юлдузлар ҳаракати ўрганилган Мирзо Улуғбек расадхонаси Қўҳак тепалигининг этигиде жойлашган. Бу ердан кечалари кўк тоқи кафтдагидек намоён бўлади. Уша даврлардаёқ, расадхонанинг ички деворларида осмон тасвири, юлдузлар харитаси, тоғ, денгиз, мамлакатлар белгиланган Ер шари тасвири ишланган. Шу ерда яратилган ва асрлар давомида Шарқда ва Европада фойдаланиб келинган “Зижи Қўрагоний” асариде 1018 та юлдузнинг ақл бовар қилмас аниқликдаги жадалли тузилган...

Самарқанд аэропортига тунда самолётда келиб кўнар экансиз, хаёлингизга беихтиёр ана шу тарихий маълумотлар келади. Бунга ундовчи яна бир жиҳат ҳам бор. Янги аэропортнинг меъморий биноси “Зижи Қўрагоний” китобига мўқяса тарзида барпо этилган, томида эса юлдузлар туркуми тасвири туширилган осмон кўриниши акс этган. Фаёздан қараганда, айниқса, тунги осмонда бу кўриниш жуда ажойиб ва улғувор манзара касб этади.

“Мустақиллигимизнинг 30 йиллиги арафасида “Тошкент” халқаро аэропортини модернизация қилиш ҳисобига учиб кетиш зали очилган эди. Бу унинг ўтказувчанлик имкониятини икки баробарга кенгайтирди. Айти пайтда йўловчиларга 12 та рўйхатга олиш зонаси, божхона ва чегара, авиация хавфсизлиги назорат пунктлари, телескопик трап, автобусларга чиқиш учун 2 та қўшимча йўлақлар хизмат кўрсатишти.

Мутахассисларнинг таъкидлашича, бу чироқлар 50 километр олдигада масофадан ҳам кўзга ташланиб туради.

Халқаро терминалнинг ташки дизайни Боку ва Истанбул аэропортларига ўхшаши бежиз эмас. У Туркиянинг муҳандислик компанияси томонидан яратилган меъморий лойиҳа асосида барпо этилди.

— Янги терминал куриш лойиҳаси “Air Maracanda” хорижий корхонаси ва жамиятимиз ўртасида имзоланган Ўзбекистон авиация тарихидеги биринчи давлат-хусусий шериклик келишуви доирасида амалга оширилди, — дейди “Uzbekistan Airports” акциядорлик жамияти бошқаруви раиси Раёно Жўраева. — Ҳар биримизнинг ўз инвестиция дастури бор эди. Давлат ҳамкорининг олдида — аэродромни, яъни учуш-кўниш йўлақларини куриш, хусусий шерик эса — терминални барпо этиш ва унинг фаолиятини бошқаришни ўз зиммасига олди.

Бир кунда 70 та самолётга хизмат кўрсатиш имкониятига эга бўлган янги терминал жорий йилнинг 1 апрелидан фаолият бошлади. Бунинг учун инвестор томонидан 70 миллион АҚШ доллар миқдориде сармоя киритилди. Унда 29 та рўйхатга олиш пештахтаси, 8 та чиқиш йўлаги, 4 та телескопик трап, учиб келган йўловчилар учун 15 та паспорт назорати кабинаси мавжуд.

— Аэропорт энг сўнги русумдаги технологиялар билан таъминланган, — дейди “Самарқанд” халқаро аэропорти бош директори уринбосари Ҳилми Йилмаз. — Бу юкларни қабул қилиш ва жўнатиш, рўйхатдан ўтиш каби хизмат кўрсатиш жараёнлари қисқа муддатда ва сифатли бажарилишини таъминляпти. Кутиш залида йўловчилар учун замонавий кулайликлар яратилган. Бу ердиги болалар майдончаси, намозхона, тамадди қилиш ва савдо нуқталари уларага туну кун хизмат кўрсатади.

Янги аэропорт режалаштирилган парвозлар сонини ҳафтасига 40 тадан 120 тагача ошириш имконини беради, перроннинг модернизация қилиниши тўғрисида самолётлар тўхташ жойлари сонини 24 тага етказилди.

“Air Maracanda” компанияси ходимлари Германиянинг “Мюнхен” ва

Туркиянинг “Истанбул” халқаро аэропорти мутахассислари билан ҳамкорликда Самарқанд халқаро аэропортини йирик транспорт ва сайёҳлик марказига айлантириш устида бошланган ишларни давом эттирмоқда.

Замонавий талабларга мос лойиҳалар

Мустақиллигимизнинг 30 йиллиги арафасида “Тошкент” халқаро аэропорти модернизация қилиш ҳисобига учиб кетиш зали очилган эди. Бу унинг ўтказувчанлик имкониятини икки баробарга кенгайтирди. Айти пайтда йўловчиларга 12 та рўйхатга олиш зонаси, божхона ва чегара, авиация хавфсизлиги назорат пунктлари, телескопик трап, автобусларга чиқиш учун 2 та қўшимча йўлақлар хизмат кўрсатишти.

— Янги терминал куриш лойиҳаси “Air Maracanda” хорижий корхонаси ва жамиятимиз ўртасида имзоланган Ўзбекистон авиация тарихидеги биринчи давлат-хусусий шериклик келишуви доирасида амалга оширилди, — дейди “Uzbekistan Airports” акциядорлик жамияти бошқаруви раиси Раёно Жўраева. — Ҳар биримизнинг ўз инвестиция дастури бор эди. Давлат ҳамкорининг олдида — аэродромни, яъни учуш-кўниш йўлақларини куриш, хусусий шерик эса — терминални барпо этиш ва унинг фаолиятини бошқаришни ўз зиммасига олди.

Бир кунда 70 та самолётга хизмат кўрсатиш имкониятига эга бўлган янги терминал жорий йилнинг 1 апрелидан фаолият бошлади. Бунинг учун инвестор томонидан 70 миллион АҚШ доллар миқдориде сармоя киритилди. Унда 29 та рўйхатга олиш пештахтаси, 8 та чиқиш йўлаги, 4 та телескопик трап, учиб келган йўловчилар учун 15 та паспорт назорати кабинаси мавжуд.

— Аэропорт энг сўнги русумдаги технологиялар билан таъминланган, — дейди “Самарқанд” халқаро аэропорти бош директори уринбосари Ҳилми Йилмаз. — Бу юкларни қабул қилиш ва жўнатиш, рўйхатдан ўтиш каби хизмат кўрсатиш жараёнлари қисқа муддатда ва сифатли бажарилишини таъминляпти. Кутиш залида йўловчилар учун замонавий кулайликлар яратилган. Бу ердиги болалар майдончаси, намозхона, тамадди қилиш ва савдо нуқталари уларага туну кун хизмат кўрсатади.

ладан, Тошкент аэропортини халқаро ҳаб, Навоий аэропортини юк ташкил хаби, Самарқанд ва Бухоро аэропортларини туризм хабларига айлантириш кўзда тутилляпти.

Тақдимотда Бухоро ва Урганч аэропортларини қайта куриш лойиҳалари ҳақида ҳам сўз борди. Йўловчиларни ўтказиш қуввати соатига 1100 нафар бўлиши кутилаётган Бухоро аэропорти куришга 136 миллион долларлик инвестиция киритилиши мўлжалланыпти. Урганчда соатига 1200 йўловчига хизмат кўрсатадиган янги аэропорт 177 миллион долларлик сармоя тикишни тақозо этади. Уларнинг меъморий қиёфасида тарихий шаҳарпаримизнинг ўзига хос жозибали жиҳатлари ўз ифодасини топади. Бошқарув ва хизмат кўрсатиш билан боғлиқ барча масалалар худди Самарқанд халқаро аэропортидаги каби давлат-хусусий шериклик асосида амалга оширилиши мўлжалланыпти.

Маълумки, Фарғона водийсидеги учта — Андижон, Наманган ва Фарғона аэропортлари шаҳарлар ичиде жойлашгани ва атрофи бино-ишоотлар билан зич ўралгани сабабли уларни кенгайтириш имконияти чекланган. Шу боис, 20-30 йиллик истиқболни инобатга олган ҳолда, ушбу минтақаде янги халқаро аэропорт куриш тақлиф этилмоқда.

— Ҳозирги пайтда бизда водийдаги аэропортларни ривожлантириш бўйича иккита сценарий мавжуд, — дейди Р.Жўраева. — Биринчиси — Наманган, Фарғона ва Андижондаги ҳаво манзилларини тубдан қайта куришни назарда тутати. Маълумки, бу шаҳарлар жадал ривожланиб, худудлари кенгайиб борапти. Жўғрофий жиҳат учта аэропортда ҳам самолётларнинг учуш ва қўнишини фақат бир томонлама амалга оширишни тақозо қилади. Бу эса парвозлар сонини оширишни мураккаблаштиради.

Иккинчи сценарийга кўра, водий вилоятлари ўртасида янги аэропорт куриши. Бу худудларнинг сайёҳлик ва транспорт инфратузилмасини ривожлантиришга янги кўлаб бахш этади. Унда парвозлар сонини кўнига 40-45 тага етказган ҳолда, энг тигиз пайтларда 5000 йўловчига хизмат кўрсатиш мумкин бўлади.

Умуман олганда, 2026 йилга қадар аэропортларни таъмирлаш ва янгилаш куришга 829 миллион доллар миқдориде маблағ йўналтирилиши. Унинг 287 миллион долларини шу йилнинг узида ўзлаштириш назарда тутилган.

Худудий парвозлар миқёсини янада кенгайтириш ҳам кун тартибидеги долзарб масала бўлиб турибди. Саёҳатлар-

ни ташкил этишда ҳаво транспорти энг муҳим воситалардан бири саналади.

Шу йил 26 апрель кунин Президентимиз раислигида бўлиб ўтган видеоселектор йилгилашда сайёҳларнинг хорижий ва ички авиақатновларга бўлган талабини қондириш бўйича ҳам қатор вазифалар белгилаб берилди. Жумладан, 1 июлдан бошлаб “Зиёрат туризми” дастури доирасида хорижий авиакомпанияларга кўрсатиладиган хизматларга 50 фоизгача чегирилган жорий қилинади. 1 октябрда қадар маҳаллий авиақатновларга мўлжалланган янги “Silkavia” компанияси ташкил этилади. Харажатларни камайтириш мақсадида 9 та самолёт тўлиқ эконом-классга ўтказилади.

— Олдимизда ички парвозларни нафақат “point to hub” (пойтахтдан худудларга) тамойили асосида, шу билан бирга, “point to point” (худудлараро) услуби бўйича амалга ошириш вазифаси турибди, — дейди Р.Жўраева. — Ҳозирги кунда қирқча яқин йўналишни ишга тушириш учун 70 нафаргача йўловчи ташийдиган самолётларни харид қилиш устида иш олиб бориляпти. Учаш нархлари темир йўлиники билан барабар бўлиши режалаштирилмоқда. Чипталар нархининг пасайиши ички сайёҳлик ривожланишига ижобий таъсир кўрсатади.

Осмон очик ва мусоафво бўлса, қушлар парвози сарбаланд, одамлар кайфияти кўтаринки бўлади. “Олтин қанот” қушларнинг эркин учуши учун қулай шарт-шароит, замонавий инфратузилма зарур. Хориж ёки қадрдон юртдаги шаҳр сафарини ният қилган йўловчилар мўътадил нархда сифатли хизмат кўрсатилишидан манфаатдор. Уларнинг барчаси мужассам бўлган авиақўналгаларга ҳаво кемалари ҳам, йўловчио сайёҳлар ҳам ошкяверади. Бу наинки аэропортларнинг иқтисодий соҳияятини, айти кезде юртимиз халқаро нуфузи ва имижининг ошишига ҳам хизмат қилади.

Абдурауф ҚОРЖОВОВ,
иқтисодий шарҳловчи

27 апрель куни Президентимиз раислигида қишлоқ ҳўжалигида халқаро молия институтлари иштирокидаги лойиҳаларнинг бориши ҳамда таълим сифатини яхшилаш масалалари бўйича ўтказилган йилги таълимнинг таъкидланганидек, сўнгги беш йилда қишлоқ ҳўжалиги соҳасига 2,5 миллиард доллар хорижий ресурслар жалб қилинган. Шундан, 1,7 миллиард доллар ўзлаштирилиб, 4 мингга яқин лойиҳа амалга оширилди. Бунинг ҳисобига 2,5 минг гектар замонавий иссиқхоналар, 11 минг гектар интенсив боғ, 6 та қўчатчилик ҳўжалиги ва 350 минг тоннагача маҳсулот сақлаш имконига эга музлаткичли омборхоналар ташкил этилди.

БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги ташкилоти — ФАО ҳамда Ўзбекистон Қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги ҳамкорлигидаги “Келажак авлод учун ақлли деҳқончилик” лойиҳаси ана шундай истиқболли ташаббуслардан бири. У иссиқхоначиликни ривожлантиришга қаратилган. Яъни, қишлоқ ҳўжарадаги кичик иссиқхоналарни замонавий усулда модернизация қилиб, илғор технологияларни қўллаш ҳисобига маҳсулот етиштиришда юқори сифат ва ҳосилдорликка эришиш мақсад қилинган.

Лойиҳанинг илк босқичи ўтган йили Андижон, Наманган ва Фарғона вилоятларида бошланди. Дастлаб 20 та хонадон танлаб олиниб, уларнинг иссиқхоналари лойиҳа грант маблағлари ҳисобидан охириги технологиялар асосида қайта таъмирланди.

— Бу глобал миқёсдаги лойиҳа бўлиб, ҳозирги кунда Ўзбекистон ва Вьетнамда амалга оширилмоқда, — дейди ФАО лойиҳасининг миллий маслаҳатчиси, агроном Хайрулла Эсонов. — Лойиҳанинг умумий қиймати 3,4 миллион долларга тенг. Келишувга кўра, лойиҳа Ўзбекистонда 2020-2024 йиллар давомида амалга оширилади. Жараёнда асосан кичик ҳажмдаги иссиқхоналар билан ишлангани боис, биринчи босқичда 1,2 сотихдан 9,4 сотихгача майдон-

лар танланди. Илк босқичда манфаатдорлар қишлоқлардаги даромади паст ва доимий бўлмаган уй ҳўжаликлари орасидан танлаб олинди. Шу билан бирга, хотин-қизлар ва ёшлар бандлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилиб, улар сони кўп бўлган хонадонларга устувор аҳамият қаратилди. Ўтган йили иш бошлаган лойиҳа иштироки-

ни оширишда муҳим аҳамиятга эга. 2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида қишлоқ ҳўжалигини илмий асосда ва интенсив ривожлантириш орқали деҳқон, фермерлар даромадини камида 2 баравар ошириш, қишлоқ ҳўжалигининг йиллик ўсишини камида 5 фоизга етказиш белгиланган. Бу бо-

Зараркундаларга қарши кучли химё

Қишлоқ ҳўжалигида кўпинча сув танқислиги, ер унумдорлигининг пастлиги, касаллик ва зараркундалар юқори ҳосил олишга тўсқинлик қилади. Анъанавий қишлоқ ҳўжалигида бу муаммоларга қарши курашда катта харажат ва воситалар талаб этилса-да, ҳар доим ҳам қутилган натижани беравермайди. Замонавий деҳқончилик эса барча жараённи назорат қилиш мумкин бўлган илғор технологияларни тақлиф этмоқда. Бу нафақат сув ёки бошқа ресурсларни тежовчи, балки зарур ҳаво ҳароратини таъминлашга қаратилган энг янги усуллардир.

ФАОнинг “Келажак авлод учун ақлли деҳқончилик” лойиҳаси ана шундай юқори технологияларга асосланган. Лойиҳа бўйича иссиқхоналар тўлиқ замонавий тизимга мослаштирилиб, ишлаб чиқаришнинг беш асосий омилли — иқлимни бошқариш, зараркундалар ва касалликларга қарши курашиш, иссиқхонанинг бошқарув амалиётлари, сувдан фойдаланиш ва ўсимликларни озиклантириш бўйича мақбуллашти-

сига анъанавий лой суваш ўрнига, соя берадиган тўрлар ёпилади. Зараркундаларга қарши курашнинг янги усули бўлган тутқич ва чивинларни тўтиб қоладиган тўрлар эса танлаб олинган хуудлар амалиётида янги усуллар. Мутахасссларнинг айтишича, бу тўрлар ҳаво айланишини ҳам яхшилайдди.

Иссиқхоналар кираверишига вирус ҳамда бактерияларга қарши қўш эшикли тизим ўрнатилган. Дезинфекцияловчи пол қопламалари, содда қилиб айтганда, мат ёки гиламага ифлосланишларга қарши қўшилган ёрдам берадиган гигиеник восита сифатида

деярли ярмини йўқ қилди. Илгари мен берадиган тўрлар ёпилади. Зараркундаларга қарши курашнинг янги усули бўлган тутқич ва чивинларни тўтиб қоладиган тўрлар эса танлаб олинган хуудлар амалиётида янги усуллар. Мутахасссларнинг айтишича, бу тўрлар ҳаво айланишини ҳам яхшилайдди.

Иссиқхоналар кираверишига вирус ҳамда бактерияларга қарши қўш эшикли тизим ўрнатилган. Дезинфекцияловчи пол қопламалари, содда қилиб айтганда, мат ёки гиламага ифлосланишларга қарши қўшилган ёрдам берадиган гигиеник восита сифатида

Янги усуллар оммалашмоқда

Аслида, лойиҳа 3 босқичдан иборат бўлиб, ишлаб чиқаришни ташкил этиш, қайта ишлаш ва сотиш тизимини йўлга қўйиш ҳамда техник кўмак кўрсатишни ўз ичига олади. Мутахассслар аҳолига иссиқхонани замонавийлаштиришда кўмаклашиш баробарида, ҳар ҳафта техник ёрдам ҳам кўрсатиб боради. Шу кунга қадар иссиқхона эгалари учун ташкил этилган тренингларда ўнлаб бенефициарлар ва уларнинг оила аъзолари ҳамда бошқа манфаатдор шахслар иштирок этди.

— Машғулотларда асосан санитария ва чекловчи чоралар, сув ресурсларини бошқариш ва ўсимликларни озиклантириш, тупроқни бошқариш, зараркундалар ва ўсимликлар касалликларини комплекс назорат қилиш ва бошқа кўплаб мавзулар бўйича илғор хориж тажрибаси ўргатилади, — дейди Х.Эсонов. — Хусусан, экинлар ҳосилдорлигини оширишда муайян амалиётларни қўллаш тақлиф этилади. Айтилик, ўсимликларни чанглатиш “Bombus Terrestris” деб номланувчи махсус арилар ёрдамида амалга оширилиши самарали. Бундан ташқари, иссиқхонада ўсимликлар орасидаги масофа ҳам муҳим — у 40, эгитлар орасидаги масофа эса 50 сантиметр бўлиши мақсадга мувофиқ.

“Ақлли” иссиқхонада бу каби янги усулларнинг барчасини қўллаш учун зарур шaroит мавжуд. Агар хонадон эгалари усқуналардан тўғри фойдаланса, технология узоқ йилларгача хизмат қилади. Унинг ёрдамида пишиб етилмаган маҳсулотлар эса сифати ва экологик тозаллиги билан тезда харидорларини топади. Асосийси, бундай иссиқхоналарда йил давомида маҳсулот етиштириш мумкин. Ҳосилдорлик ва сотиш ҳажми эса камида 20 фоизга ошади.

Бу лойиҳанинг дастлабки босқичи ҳоло. Навбатдаги қадам ийғим-теримдан кейинги қайта ишлашни тақомиллаштириш, озиқ-овқат маҳсулотлари хавфсизлиги назорати ва маркетингни яхшилашга қаратилган. Шу орқали мақсуд лойиҳа қишлоқ аҳолисининг турмуш даражасини ошириш, иссиқхона деҳқончилигини ривожлантиришга хизмат қилади. Натижада ички ва ташқи бозорларни сифатли ҳамда экологик тоза озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш имконияти ошади.

Ирода ТОШМАТОВА, “Янги Ўзбекистон” муҳбири

АГРОСАНОАТ

“АҚЛЛИ” ДЕҲҚОНЧИЛИК:

ЭКОЛОГИК ТОЗА МАҲСУЛОТ, ЮҚОРИ ҲОСИЛ ВА ДАРОМАД

лари шу кунларда биринчи ҳосилини олиш арафасида. Замонавий технологиялар ёрдамида манфаатдорларнинг бир неча баробар кўпроқ ҳосил олиши ва асосийси, бу орқали даромадлари ошиши кутилмоқда.

Лойиҳа аҳоли бандлигини таъминлаш ва даромад манбалари-

радаги ташаббусларнинг қўллаб-қувватланиши эса қўшимча самарадорлик беради.

Қолаверса, томорқачилик хуудларда камбағалликни қисқартириш, аҳолини иш ҳамда доимий даромад манбаи билан таъминлашда таянч нуқтага айланиб бормоқда. Бугунги кунда сабзавот, қўқатлар ёки бошқа турдаги маҳсулотлар етиштиришда кичик ҳажмдаги иссиқхонадан фойдаланиб, даромадли тижорат гоьларини амалга ошириш мумкин. Бу борада аҳолига тақлиф этилаётган лойиҳалар эса ҳамёнбop, тежамкор ва самарали бўлишига эътибор қаратилаяпти.

рилади. Бу бир неча босқичдан иборат жараён бўлиб, аввало, иссиқхоналар учун янги қоплама материаллардан фойдаланиш тақлиф этилади. Қалинлиги 180-200 микрон бўлган ўта пишиқ полиэтилен плёнкалар таркиби махсус қўшимчалар билан тўйинтирилган. Мазкур қўшимчалар билан ўтказилган нурланишни ўзига ютиб, иссиқхонанинг ички юзасида томчилар шаклида конденсация ҳосил бўлишининг олдини олади.

Қиш ойлари иссиқхонани иситишда озиқ-овқат хавфсизлиги ва атроф-муҳитга зарарсиз бўлган муқобил иситиш тизимларидан фойдаланилса, иссиқ кунларда совитиш учун иссиқхона юза-

тўшалган. У иссиқхона ичига киришдан олдин пойабзалдаги вирус ва бошқа касалликларни ушлаб қолади.

Қолаверса, лойиҳа доирасида танлаб олинган 20 та иссиқхонанинг барчасига насос, филтёр, сув идишлари ва шлангдан иборат замонавий томчилатиб сугориш тизимлари ўрнатилди. Ҳар бир хонадон эгасига сувнинг шурлиги ва кислоталилиги, электр ўтказувчанлигини ўлчайдиган махсус асбоблар берилди. Ўтказилган таҳлиллар натижаларига кўра, ҳар учала хуудда сугориш учун фойдаланиладиган сувнинг шурлиги ва кислоталилиги юқори экани аниқланган. Шу боис, лойиҳа иштирокчилари экинни сугоришдан олдин сувга махсус кислоталар қўшиб, унинг кўрсаткичларини тўрғайиб боради.

Тажрибани сновдан ўтказаяётган хонадон аъзолари “ақлли” иссиқхонадан фойдаланиш давомида илғор технологиялар ишни тўғри ва самарали ташкил этишига амин бўлмоқда.

— Менга зараркундаларга қарши курашда ФАОнинг янги ёндашувлари жуда ёқди, — дейди андижонлик Мақсудахон Баҳромова. — Ўтган йили томорқачиликда помидор етиштирган эдим. Афсуски, зарарли ҳашаротлар ҳосилнинг

“ Лойиҳа аҳоли бандлигини таъминлаш ва даромад манбаларини оширишда муҳим аҳамиятга эга. 2022–2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегиясида қишлоқ ҳўжалигини илмий асосда ва интенсив ривожлантириш орқали деҳқон, фермерлар даромадини камида 2 баравар ошириш, қишлоқ ҳўжалигининг йиллик ўсишини камида 5 фоизга етказиш белгиланган.

БУГУННИНГ ГАПИ

ХУСУСИЙ МУЛК — ДАХЛСИЗ

БУ ТАМОЙИЛ ҲУҚУҚИЙ ЖИҲАТДАН ҚАНДАЙ КАФОЛАТЛАНЯПТИ?

Ботир МАРДАЕВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати

Бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий демократик давлат барпо этишда мулкдорларнинг ўрни ниҳоятда катта. Зеро, улар жамиятдаги ўзгаришларга бевосита дахлдор қатламдир. Хусусий мулкка муносабат эса жамият тақдирини ҳал қилувчи омиллардан бири.

Бундан 5-6 йил муқаддам хусусий мулк дахлсизлиги абгор аҳволда бўлгани сир эмас. Айниқса, ер участкаларини реализация қилиш, тендер савдолар ўтказиш ҳамда давлатга тегишли бўлмаган бино ва иншоотларни бузишга оид аниқ ва лўнда ҳуқуқий нормаларнинг мавжуд эмаслиги мулкдорлар, тадбиркорлик субъектлари фаолиятида бюрократик тўсиқ ва сансоларликлар юзга келишига сабаб бўларди.

Президентимиз 2019 йил 13 августда “Хусусий мулкни химё қилиш ва мулкдорлар ҳуқуқларининг кафолатларини кўчайтириш, тадбиркорлик ташаббусларини қўллаб-қувватлаш борасидаги ишларни ташкил қилиш тизимини тўдан тақомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар, шунингдек, тадбиркорлик субъектларининг молиявий ресурслар ва ишлаб чиқариш инфратузилмасидан фойдаланиш имкониятларини кенгайтириш тўғрисида”ги фармонни имзолади.

Мазкур ҳужжат билан мулкдорларнинг конституциявий ҳуқуқларини химёялаш кафолатларини кўчайтириш ва бундай ҳуқуқбузарликларга йўл қўйгани учун масъул шахслар жавобгарлигини ошириш йўналишлари белгиланди. Бу борада Бош прокуратура ва Ўзбекистон Президенти

хузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини химё қилиш бўйича вақилнинг масъулияти оширилди. Улар зиммасига хусусий мулкдорларга уларнинг ҳуқуқларини бузган ҳолда зарар етказилишига, мулк ҳуқуқини ноқонуний чеклаш ва (ёки) ундан маҳрум қилиш, хусусийлаштирилган мулкка таъовуз қилиш, мулкдорга қасддан номақбул шартларни ва асосиз талабларни қўйиш каби ҳолатларга йўл қўйилмаслиги устидан тизимли назорат ўрнатиш ва зарур чораларни кўриш каби вазифалар оқлатилди.

Бугунги кунда “Ҳар бир фуқаро бой бўлса — давлат бой бўлади, ҳар бир оила фаровон бўлса — мамлакат фаровон бўлади”, деган халқона гоь иқтисодий сиёсатимизнинг асосий тамойилларидан

бирига айланган. Президентимизнинг жорий йил 8 апрелда эълон қилинган “Тадбиркорлик муҳитини яхшилаш ва хусусий секторни ривожлантириш орқали барқарор иқтисодий ўсиш учун шарт-шароитлар яратиш борасидаги навбатдаги ислохотлар тўғрисида”ги фармонида ҳам шу тамойилни янада ривожлантиришнинг ҳуқуқий кафолатлари муҳим.

Ҳужжатда хусусий мулк дахлсизлиги ва тадбиркорлик фаолияти эркинлигини кафолатлаш борасидаги институционал ва маъмурий ислохотларни давом эттириш ҳамда бу борада қўнун устуворлигини таъминлаш барча тармоқ ва соҳаларда хусусий секторнинг ривожланиши учун қўлай шарт-шароитлар яратишнинг асосий йўналишларидан бири сифатида белгиланган.

Қишлоқ ҳўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини шаффоф тарзда хусусийлаштириш механизмларидан, энг аввало, хусусий инвесторларни жалб қилишнинг муҳим омилли сифатида фойдаланиш ҳамда ерларни аукционга чиқаришда уларнинг жозибадорлигини ошириш учун инфратузилма ва бошқа зарур шaroитларни яратиб бериш ҳам назарда тутилган.

Шубҳасиз, давлатимиз раҳбарининг фармон ва қарорлари ҳамда дастурларда бозор тамойилларига асосланган бу каби чора-тадбирлар, ҳаётий тамойилларнинг таъбиқ этилиши тўғрисида иқтисодий тафаккуримиз ҳам ўзгариб борапти. Бу жиҳатлар тадбиркорларнинг маъшиий орозу-мақсадлардан кўра, ижтимоий лойиҳаларга сармоа киришти, фарзандларининг сифатли таълим олиши, соғлом ўсиши, замонавий касб-хунарларни эгаллаш, тил ўрганиши, саёҳат ва зиёрат ҳамда тижорат қилишга интилишларида намоён бўляпти. Энг қувонарлиси, бунга юксак ахлоқий мезонларга таянган ҳолда ҳалол тадбиркорлик орқали эришиш энг афзал йўл экани кўндалик ҳаётимизга сингиб борапти.

Албатта, инсоннинг интилишини чеклаш ўрнига унинг тадбиркорлик ташаббусларини кенг қўллаб-қувватлаш ҳамда амалга оширишга кўмаклашиш, зарур шaroитлар яратиб бериш иқтисодий тараққиётни таъминлашга хизмат қилади. Буни ҳатто ҳеч қандай ҳомашё захирасига эга бўлмаган давлатларнинг эришган иқтисодий ютуқларидан ҳам яхши биламиз.

рон ҳуқумат” тизими идоралараро интеграциялашув платформаси орқали оляпти. Бу хусусий мулк эгаларининг ҳужжатлар тўплаш учун идоралар олдда сарғайиб вақт йўқотиши ва сарсонгарчиликларига чек қўйди.

Президентимизнинг шу йил 20 апрелда имзоланган “Давлат хизматлари кўрсатишни соддалаштириш, бюрократик тўсиқларни қисқартириш ҳамда давлат хизматлари кўрсатиш миллий тизимини ривожлантиришнинг қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармони бу йўналишлардаги ишларни янги босқичга кўтарди. Бинобарин, Тараққиёт стратегиясида хусусий мулкнинг ҳуқуқ ва кафолатларини ишончли химё қилиш тизимини таъминлаш, барча турдаги тўсиқлик ва чекланишларни бартараф этиш устувор вазифа сифатида белгиланган. Бу борада кўчмас мулк ва унга таалуқли ҳуқуқларнинг ҳисобини юритишда шаффофлик тамойилини жорий этиш алоҳида аҳамиятга эга. Шу мақсадда кўчмас мулкка бўлган ҳуқуқларнинг давлат реестридаги очиқ маълумотлар таркибини белгилаш ва оммавий геопортални жорий этиш ҳамда маълумотларни Миллий геоахборот тизими орқали давлат ва ҳўжалик бошқарув органлари, жисмоний ва юридик шахсларга тақдим этиш тартиби ишлаб чиқилди.

Табиийки, қўрилаётган бундай чоралар давлат идорасининг расмий маълумотига ишониб мол-мулк сотиб олган шахснинг ҳуқуқини химё қилишнинг муқаммал тизими ҳамда инсофли эгалловчининг мулкий ҳуқуқларини кафолатлаш ва мулкдорнинг бузилган ҳуқуқларини тиклашнинг молиявий механизмларини амалиётга жорий этишда ҳам қўл келади.

Хулоса қилиб айтганда, қонунчиликда хусусий мулк дахлсизлиги ва химёяси кафолатларининг кўчайтирилиши унинг эркин тасарруф қилиниши, аҳолининг иқтисодий фаоллиги ошиши, тадбиркорлик фаолияти ривожини, пировардида турмуш даражаси яхшиланишига хизмат қилади.

НУҚТАИ НАЗАР

ИНСОННИНГ РУҲИЙ ОЛАМИ

УНИ ТАДҚИҚ ЭТУВЧИ ПСИХОЛОГИЯ ФАНИ РИВОЖИГА МАМЛАКАТИМИЗДА ҚАЙ ДАРАЖАДА ЭЪТИБОР ҚАРАТИЛМОҚДА?

Тарихга бир назар

Шахс камолоти, тарбияси, одамларни қамолатга етказиш, инсонлар руҳиятини тадқиқ этиш масаласи буюк аждодларимиз диққат марказида бўлиб келган. Хусусан, буюк қомусий олим, файласуф ва мутафаккир Абу Наср Форобий Шарқ психологик қарашларининг ривожланишида улкан ҳисса қўшган. Форобийнинг инсон ва унинг психикаси ҳақидаги фикрлари “Фозил одамлар шахри”, “Масалалар моҳияти”, “Фалсафий саволлар ва уларга жавоблар”, “Жисм ва акциденцияларнинг шакллари қараб бўлиниши”, “Шарҳлардан”, “Ҳикмат маънолари”, “Ақл маънолари тўғрисида” каби қатор асарларида баён этилган.

Уз даврида инсон руҳиятининг чинакам билимдони Абу Али ибн Синонинг машҳур “Китоб ал-қонун фит тиб” (“Тиб қонунлари”) асариди ҳам психологияга доир алоҳида бўлимлар мавжуд.

Юнон олими Гиппократ эса одамларни темперамент хусусиятларига кўра тоифаларга бўлган. Платон руҳиятшунослик ҳақидаги қарашларнинг фалсафий асослари ривожланишига ҳисса қўшган. Аристотель ўзининг “Қалб ҳақида” деб номланган тараққатиди инсон қалбининг, ички дунёсининг ўзига хос томонларини очиб берган.

Психология атамасини илк бор немис файласуфи Рудольф Гоклениус 1590 йилда ўзи ёзган мақолада инсонларнинг ички кечинмалари ҳақидаги тушунчани ифодалаш учун ишлатган бўлса, унинг замондоши, илоҳиётшунос олим Оттон Касман ушбу атамани бугун биз билладиган мазкур фанни номлаш учун қўллаган.

Яқин ўтмишга чинакам инкор этилган ва оқсаган фан

Мамлакатимизда замонавий психология фани тарихи собиқ иттифоқ даври билан чамбарчас боғлиқ. Собиқ иттифокда ўтган асрнинг 60-йилларигача психология фанига етарлича аҳамият берилмас эди. Психология фанининг энг янги баъзи йўналишлари у қадар эътибор қаратилмаган. Масалан, АҚШ ва Европанинг ривожланган мамлакатларида ижтимоий психология йўналиши 60-йилларгача буржуа фани сифатида инкор этиб келинган.

Психология фанига бундай ёндашув кадрлар тайёрлашда ҳам ўз аксини топмай қолмади. 80-йилларнинг ўрталаригача Ўзбекистонда фақат Тошкент Давлат университетида (ҳозирги Ўзбекистон Миллий университети) психология йўналишига ҳар йили 25 нафар талаба қабул қилинар эди. Бундай ёндашув оқибатида 1990 йил бошларида собиқ иттифокда ҳаммаси бўлиб олий маълумотли психологлар сони 5 минг кишига ҳам етмаган. Қиёслас учун: ўша йилнинг бошларида АҚШда олий маълумотли психологлар сони 300 мингдан ошарди. Ҳар минг кишига ҳисоблаганда АҚШда психологлар сони собиқ иттифоққа қараганда 60 баробар кўп бўлган.

Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда психология фанига кўпроқ эътибор берилди бошланди. Бугунги кунда мамлакатимизнинг 28 та олий таълим муассасасида “Психология”, 19 та олий таълим муассасасида “Педагогика ва психология” таълим йўналишлари ва мутахассисликлари бўйича 23 минг нафардан зиёд талаба тахсил олмақда.

Мамлакатимизда Ўзбекистон Психологлар ассоциацияси нодавлат нотижорат ташкилоти фаолият юритади. Адлия вазирлиги рўйхатидан ўтказилган мазкур ташкилот психологик хизмат кўрсатиш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш, соҳа вакиллари учун методик қўлланмалар яратиш, корхона ва ташкилотларда турли семинар ва тренинглар ўтказиш орқали уларга психологик ёрдам бериш билан шуғулланади.

2019 йилнинг 7 май куни Вазирлар Маҳкамасининг “Психология соҳасида кадрларни тайёрлаш тизимини янада такомиллаштириш ва жамиятда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори қабул

қилинди. Унга кўра, Ёшларга ижтимоий-психологик хизмат кўрсатиш республика маркази қайта ташкил этилди.

Ҳозирги кунда мактабгача таълим ва халқ таълими тизимини минглаб педагог-психолог кадрлар фаолият олиб борапти.

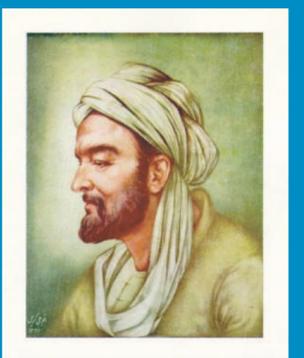
Психология бу — илм, фолбинлик-чи?

Ҳаёт бир текис эмас: пасту баландликлардан, ўнқир-чўнқирлардан, бахт ва омадсизлик, муваффақият ва йўқотишлардан иборат. Инсон ҳаётда кутилмаганда турли синовларга дуч келиб, руҳий қийинчиликларни бошдан ўтказиши табиий. Инсонни руҳий оғриқлардан дори-дармон фориғ этолмайди. Бундай пайтда дардини кимгадир айтиб, ундан халос бўлишни истайди. Инсон омили бунда муҳим роль ўйнайди.

— Яқин-яқинларгача одамлар руҳий муаммолари бўлса, мушкуллими осон қилади деб, кўпроқ фолбинга мурожаат қиларди, — дейди Ўзбекистон Психологлар ассоциацияси аъзоси, оила ва болалар психологи Шоира Исоқова.

— Ҳатто одамлар психолог ёки психиатрга мурожаат қилишдан истихоло қиларди. Гўё, бу ҳақда кимдир билиб қолса, уни руҳий касалга чиқариб қўядигандек нотўғри тушунча шаклланди. Фолбинга руҳий шифо истаб эмас, асосан, “йўлимни очиб беринг”

Ўз даврида инсон руҳиятининг чинакам билимдони Абу Али ибн Синонинг машҳур “Китоб ал-қонун фит тиб” (“Тиб қонунлари”) асариди ҳам психологияга доир алоҳида бўлимлар мавжуд.

қабилда мурожаат қилинади. Психология — кенг тармоқли фан. Унинг асосида илм ва изланишлар бор. Бу фан далил ва исботларга таянади. Биз эса руҳий тушунлиққа тушиб қолсак, ҳаётда бирор тусиққа дуч келсак, аксарият ҳолларда ота-онамиз, ака-укаларимиз, қавму қариндошларимиздан маслаҳат сўраймиз, уларнинг руҳий далдасига таянамиз.

Мутахассиснинг таъкидлашича, психолог худди психотерапевт ва психиатрга ўхшаган касб. Фақат у гуманитар фанлар билан табиий фанлар илмини уйғунлаштирган мутахассис. Олиб борилаётган тарғибот ишлари, психология фанининг ривожланишига ечим топилаётгани натижасида бундай эскича қарашлардан аста-секин воз келияпти. Бугунги замон шиддати билан одамларнинг дунёқарши ҳам ўзгаряпти, психология бўйича илғор ютуқлар билан одамлар телевидение, интернет, ижтимоий тармоқлар орқали танишиб, унинг аҳамиятини тушуниб етляпти. Натижада психологларга мурожаат қилувчилар кўпайган.

Унинг қўшимча қилишича, одамлар асосан болалар тарбияси масаласида, уларнинг ўсмирлик даврида феъл-атворини ўзгаришлар, чет тилларни

“ Психология эса одамларнинг руҳияти, ички дунёсидаги муаммоларни тадқиқ этиш орқали уларга ечим топиб берадиган, одамларда ўзига ва эртанги кунга ишонч ҳиссини ошириб, уларга мотивация беришга хизмат қиладиган фан, катта илм. Шундай экан, мазкур соҳани янада ривожлантириш, кадрлар салоҳиятини ошириш, психологлар мактабини шакллантириш жамият ривожига, пировардида мамлакатимиз тараққиётига хизмат қилади.

қилиш) шайтон амалларидан бўлган (ҳаром этилган, ёмон) ишдир”, дейилган. Демак, фол ва фолбинлик қаттиқ қораланган катта гуноҳ. Агар гап психологлар ҳақида кетса, улар ҳам дунёвий, ҳам диний билимларга эга бўлиши жуда муҳим, деб ҳисоблаймиз. Биз ўзининг асрлар давомида безавол этиб келган миллий ўзига хослик, қадрият, урф-одатларга эга халқимиз ва шарқона менталитетга мансубимиз. Фарб менталитети ва психологиясида бизнинг қарашларга тўғри келмайдиган жиҳатлар кўп. Шундай экан, психологияда Фарбга хос барча жиҳатларни ҳам бизда бирдек тадқиқ этиб бўлмайди. Шу боис, психологлар инсон руҳияти билан ишлаётганда шарқона менталитетни ҳисобга олишлари жоиз. Турли муаммолар, руҳий тушунлиққа дучор бўлган баъзи одамлар таскин излаб биз, дин вакиллари ҳам мурожаат қилади. Биз инсонларнинг дардини тинглаб, динимиз

ва шариат қоидалари асосида уларга керакли насиҳатларни берамиз.

“Мен келажакда психолог бўламан!”

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети ижтимоий фанлар факультети психолог кадрларни етиштириб берадиган илғор таълим муассасаларидан саналади. Талабалар бакалавр босқичида амалий психология, оила психологияси, ёшлар психологияси, магистратура босқичида эса психология, оила психологияси, ижтимоий психология йўналишлари бўйича тахсил олади.

Ана шундай талабалардан бири Милена Новосёлова Тошкент шаҳридаги 21-Меҳрибонлик уйида камол топган, шу ерда тахсил олган. Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2021 йил 28 июль

куни мазкур Меҳрибонлик уйига ташрифи чоғида бу ерда тарбияланаётган ёшлар қатори Милена билан ҳам суҳбатлашган.

— Президентимизнинг Меҳрибонлик уйига ташрифлари ҳаётимда янги саҳифа очди, — дейди М. Новосёлова. — Давлатимиз раҳбари бу ерда яратилган шароитлар билан танишди, биз билан суҳбатлашди. Менга ҳам юзлашиб, қайси йўналишга ўқишга топширмоқчилигини сўради. Келажакда психология йўналишида ўқишни мақсад қилганимни айтган

ижтимоий масъулияти ва шахс сифатидаги фаоллигини белгиловчи омилардан бирига айланмоқда. Буни психология илми кўплаб соҳаларда татбиқ этилганида ҳам кўриш мумкин. Мисол учун, табиий ва клиник психология, психоллингвистика, психогенетика, бошқарув психологияси, савдо психологияси, геронтопсихология, кросс-маданий психология, меҳнат психологияси каби долзарб йўналишлари борки, уларнинг ривожига жамият тараққиётига хизмат қилади.

Психология атамасини илк бор немис файласуфи Рудольф Гоклениус 1590 йилда ўзи ёзган мақолада инсонларнинг ички кечинмалари ҳақидаги тушунчани ифодалаш учун ишлатган бўлса, унинг замондоши, илоҳиётшунос олим Оттон Касман ушбу атамани мазкур фанни номлаш учун қўллаган.

нимда, менга катта далда ва ишонч берганидан жуда қувониб, севинчим ичимга сиймай кетди. Эртаси куни Миллий университет ректорининг шахсан ўзи келиб, шу олийгоҳнинг талабаси бўлганим ҳақидаги сертификатни топширди. Ўтган йили менга бир хонали уй ҳам берилди. Бундан бошим кўкка етди. Шундай юрда яшаётганимдан, гамхўр Президентимиз борлигидан фахрландим. Университетда психология йўналишида малакали ўқитувчилар бизга сабоқ берапти. Бу ерда барча шароитлар муҳайё. Ёш бўлишимга қарамай, болаликда кўп қийинчилик кўрдим. Ойим ўн беш ёшимда вафот этди. Отам бошқа аёлга уйланди. Мени Меҳрибонлик уйи ўз бағрига олиб, ота-онамнинг йўқлигини сездирмади. Меҳрибонлик уйи директори Умида опам менга она ўрнида она бўлди.

Ҳаётда ана шундай руҳий кечинмаларни бошдан ўтказганим учун турли муаммоларга дуч келган одамлар дардида дармон бўлишни, уларга кўмак беришни орзу қилардим. Болалар уйида яшаётган пайтимаёқ психология

Хаётда ана шундай руҳий кечинмаларни бошдан ўтказганим учун турли муаммоларга дуч келган одамлар дардида дармон бўлишни, уларга кўмак беришни орзу қилардим. Болалар уйида яшаётган пайтимаёқ психология

ҳақида китоб ёзишни бошлаганман. Шу китобни ёзиб тугатиш арафасидаман. Кейинчалик ўқишимни магистратура босқичида ҳам давом эттириш, келажакда одамларга нафи тегадиган психолог бўлиб етишишни ният қилганман.

Психологик хизмат кўрсатиш сифатини ошириш зарур

Шу ўринда бир мулоҳаза. Жамиятнинг замонавий тараққиёт даражасида психологиянинг долзарблиги ортиб бормоқда, давлат ва шахснинг ривожланишида психологик билимларнинг ўрни, муҳимлиги тобора ойдинлашмоқда. Айнан бундай билимлар ҳар бир инсоннинг жамиятдаги мақоми, ёшларнинг ҳар томонлама баркамол бўлиб етишиши, келажакда интилиши ва фаровон ҳаёт кеچириши учун

Мазкур соҳанинг аҳамияти юқори эканини жаҳоннинг етакчи мамлакатларида психологлар фаолиятини тартибга солиш ва такомиллаштиришга хизмат қиладиган Америка психологлар ассоциацияси (APA), Британия психологлар жамияти (BPS), Психологлар ассоциацияларининг Европа федерацияси (EPPA) каби етакчи ташкилотлар фаолият юритаётганида ҳам кўриш мумкин. Жаҳондаги олий таълим муассасалари рейтингларида етакчилик қилаётган 50 та университетда психологлар тайёрлаш йўлига қўйилган бўлиб, улардан 21 таси АҚШ, 9 таси Буюк Британия, 7 таси Австралия, 3 таси Канада, 3 таси Гонконг, 2 таси Сингапур, 2 таси Нидерландия, 2 таси Янги Зеландия ва 1 таси Бельгиядаги университетлар улуғига тўғри келмоқда.

Психология фанини янада ривожлантириш, аҳолига сифатли психологик ёрдам олиш имкониятини кенгайтириш учун баъзи муаммоларга ечим топишни замоннинг ўзи талаб қилмоқда. Масалан, АҚШ, Германия, Буюк Британия, Франция, Россия каби ривожланган давлатларда психологияга катта эътибор қаратилади. Мазкур давлатларда кўпчилигининг оилавий психолог бор. Бизда эса бу йўналишда фаолият юритадиган психологлар ҳозиргача етишмайди.

— Мазкур муаммоларни ечиш учун Ўзбекистонда аҳолига психологик хизмат кўрсатиш бўйича қонунга зарурат туғилмоқда, — дейди Шоира Исоқова. — Психологлар, псевдопсихологлар, эзотериклар ҳам фаолият лицензияланмагани учун ўзларининг тренинглари, консултациялари учун ҳоҳлаган нархларини қўйиб олмақда. Одамлар хусусий ташкилот, яқка тартибдаги тадбиркор сифатида психологик марказлар очишга мажбур бўлмоқда. Психологик хизмат сифати ҳали-ҳамон талаб даражасида эмас. Мазкур фаолият қонун йўли билан тартибга солинсагина, соҳа дунё стандартлари асосида ривожланиши, аҳоли сифатли психологик ёрдам олиш имкониятига эга бўлади.

Хулоса ўрнида айтганда, нафақат жисмоний, балки руҳий соғлом одамгина буюк ишларга қодир бўлади. Психология эса одамларнинг руҳияти, ички дунёсидаги муаммоларни тадқиқ этиш орқали уларга ечим топиб берадиган, одамларда ўзига ва эртанги кунга ишонч ҳиссини ошириб, уларга мотивация беришга хизмат қиладиган фан, катта илм. Шундай экан, мазкур соҳани янада ривожлантириш, кадрлар салоҳиятини ошириш, психологлар мактабини шакллантириш жамият ривожига, пировардида мамлакатимиз тараққиётига хизмат қилади.

Шаҳзод ҒАФФОРОВ, “Янги Ўзбекистон” муҳбири

www.yuz.uz

yuz.uznews

yuz_official

yuz.uz_news

ШУКРОНА

1200 ЁШЛИ ЧИНОР

УНИНГ КОВАГИДА 25-30 КИШИ ЧОРДОНА ҚУРИБ ЎТИРСА БЎЛАДИ

ТУРИЗМ МАНЗИЛЛАРИ

Гулсум ШОДИЕВА,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Дунёда пандемия пайтида ўрнатилган чекловлар бирин-кетин камаяётгани туфайли туризм индустрияси тиклана бошлапти. Жумладан, жорий йилнинг биринчи чорагида юртимизга хориждан 610 минг нафар ёки ўтган йилнинг шу даврига нисбатан икки баробардан ортиқ сайёҳ келган. Кейинги ойлarda янада кўп туристлар келиши кутиляпти. Бу маълумотлар Президентимиз раислигида шу йил 26 апрель куни туризм хизматлари кўламини кенгайтириш ва инфратузилмасини ривожлантириш чора-тадбирлари бўйича ўтказилган видеоселектор йўналишида алоҳида қайд этилди.

Чет элликларнинг мамлакатимиз тарихи, меъморчилик обидалари, мозийдан сўйловчи осори атиқаларию, зиёратгоҳларига қизиқиши юқори. Бироқ улар борадиган манзиллар ҳали-ҳамон саноклиликча қолмоқда. Давлатимиз раҳбари мазкур йўналишда мамлакатимизда туризм салоҳиятини тўлиқ рўёбга чиқариш имконини берадиган, Чимён, Билдирсий ёки Зоминдан кам бўлмаган, лекин салоҳияти ҳали ишга солинмаган туристик манзиллар кўпчилигини таъкидлади. Ҳақиқатан, бундай манзилгоҳлар юртимизда сероб. Уларни излаб топиш, сайёҳлик имкониятларидан тўлақонли фойдаланиш керак, холос.

Бу борада Президентимизнинг шу йил 30 апрель куни қабул қилинган "Ички туризм хизматларини диверсификация қилишга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори муҳим аҳамиятга эга. Боиси, мазкур қарор билан туризм инфратузилмасини яхшилаш орқали сайёҳларга янада қулай шароитлар яратиш, ички туризмни ривожлантириш, юртимизнинг айти йўналишдаги имкониятларидан самарали фойдаланишга оид устувор вазифалар белгиланди.

Китоб тумани юртимизнинг энг сулим ва баҳаҳо гушаларидан эканини кўпчилик яхши билади. Худудни уч томондан баланд тоғлар ўраб туради. Кўзланган манзил — виқорли ва гўзал тоғлар орасидаги Имкана қишлоғига туман марказидан 12 километрдан зиёдроқ йўл босиб борилади.

Қишлоқ денгиз сатҳидан 900 метр баландда жойлашган бўлиб, одамлар орасида "Хужаимкана", "Хўжа илмкони" номлари билан машҳур. Аҳолисининг аксарияти боғдорчилик, чорвачилик, хунармандчилик билан шугullanанади. Қишлоқ аҳли худудда юртимиздаги энг улкан кекса чинор дарахти ҳамда қадимий сув иншооти борлиги билан фахрланади.

Шарқий томонида ястаниб ётган Қорахон тоғи этакларидан сизиб чиқувчи катта-кичик ўнлаб булоқ бирлашувидан ҳосил бўлган чорқор ариқ қишлоқни сув билан таъминлайди. Айтишларича, азалдан қишлоқ билан булоқлар орасини баландлиги эллик-олтмиш метрлик табиий тепалик тўсиб турган. Шу боис, ҳар ишда тadbirkor бўлган ота-боболар булоқ сувини тепалик остида қишлоққа олиб ўтишининг ўзига хос усулини ўйлаб топган. Жумладан, тепалик устида 13 та кудуқ қазилиб, ерости йўли орқали ўзаро туташтирилган. Ҳозир ҳам сайёҳларни лол қолдираётган ушбу кудуқлар маҳаллий аҳоли тилида кориз деб аталади. Улар бундан 5-6 аср муқаддам бунёд этилган. Ҳозир ҳам аҳолига чашма сувини етказиб беришга хизмат қилапти.

Ушбу булоқлар суви жуда мусалло, ёқимли ва муздайлиги билан эътиборни жалб этади. Ҳайратланарли жиҳати, қишда сувнинг ҳарорати мўътадиллашади. Тошлар ичидан чиқиб келадиган булоқ суви яқин атрофдаги учта қишлоқни ичимлик сув билан таъминлайди. Имкана қишлоғида булоқлардан ташқари табиатнинг яна бир дурдона ёдгорлиги бор. У қўҳна чинор бўлиб, ёши ўн икки асрни қоралаган. Уни том маънода халқнинг беназир бойлиги деса ҳам бўлади. Чунки бугун ана шу қўҳна чинорни кўриш, табиат инъом этган мўъжизадан ҳайратланиш, мозий ва бугун билан юзлашиш учун қишлоққа дунёнинг турли бурчакларидан сайёҳлар келади.

Мутахассисларнинг эътирофига, 1200 ёшга кирган бу чинор юртимиздаги энг кекса дарахт ҳисобланади. Унинг ковагида 70-80 киши тик ёки 25-30 киши чордона қуриб ўтирса бўлади. Дарахт танасидаги табиий ёриққа эшик ўрнатилган. Асрлар ўтиши билан тана мар-

зиёратгоҳларга эътибор кучайган. Минг йилларни ортада қолдириб яшаётган чиноримизга яна лайлақлар келиб, ин қура бошлади...

Бу қишлоқда табиат мўъжизалари билан бирга, муқаддас қадамжоларга ҳам дуч келасиз. Китоб тумани худуди қадимий обидаларга бой. У ерда 174 та маданий обида бўлиб, шундан 6 таси зиёратгоҳ. Айниқса, туман худудида жойлашган тарихий меъморий обидалардан Ҳазрати Султон ва Ҳазрати Башир ота макбаралари, олим ва шайх Хўжа Абдулбоқи номи билан боғлиқ Хўжа Имканайи хонақоҳи жуда машҳур.

— Имкана қишлоғини Сўфи Оллоёр ва Бобораҳим Машраб таърифлаган, — дейди Ҳазрати Мавлоно Хўжа Имканайи зиёратгоҳи масъул ходими Лочин Жалилов. — Тарихий манбаларга кўра, Алишер Навоий ҳазратлари Зарафшон тоғ тизмаларидан ўтаётиб, ҳали мана шу қишлоқ илмининг ўчоғи, қони бўлади, деган. Ҳазрат зикр этганидек, бу қишлоқ ҳозир улуг донишманд, шайх, тасаввуф илмининг забардаст тарғиботчиси, кўплаб илмларни эгаллаган пири комил Мавлоно Абдулбоқи Хўжа Имканайи ибн Мавлоно Дарвеш Мухаммад Вахшиворий (1512-1600) номи билан боғлиқ. Хўжатларда ёзилишича, Хўжа Имканайи 1512 йили термизлик сайидлар оиласида дунёга келган. Уша йиллари юз берган нотинчлик сабаб Мавлоно шу қишлоққа кўчиб келган ва Кеш вилоятида нақшбандия тариқатининг Имкана мактабига асос солган. Алломанинг саъй-ҳаракати билан нақшбандия тариқати олис Хиндистон худудига ҳам етиб борган ва Сирхинд мактаби юзага келган. Манбаларда келтирилишича, Мавлононинг падари бузруквори Дарвеш Мухаммад давридаёқ қишлоқда масжид, хонақоҳ ва мактаб фаолият кўрсатган. Кейинчалик аштархоний ҳукмдорлар Хўжа Имканайи хурматига Имкана қишлоғида йирик меъморий иншоотлар мажмуасини қуради. Уз даврида қишлоқ мадрасасида 400 дан ортиқ талаба диний ва дунёвий илмлардан баҳраманд бўлган. Бироқ Иккинчи жаҳон урушидан олдинги ва кейинги йилларда мавжуд мадраса ва масжидлар бузиб ташланади. Археолог маълумотларга кўра, ўтган асрнинг 30-йилларида мажмуа вайронлари сақланган. Кейинчалик бир йилларни мактаб, завод қурилишига ташиб кетилган. Уз даврида мажмуа таркибиде бешта масжид, 43 хонали мадраса, шунингдек, ўзига хос йирик арқли гиштин кўприк бўлган. Ҳозир мажмуадан фақат хонақоҳ биноси сақланиб қолган.

Манбалардан бирида ёзилишича, кўп йиллар муулмонлар диний қувватни Мавлоно Хўжа Имканайи маскан топган Хўжа илмкони қишлоғидан олган. Ҳатто ҳукмдорлар ҳам у кишининг зиёратига келган. Қишлоқ илмининг маркази бўлгани сабабли Бухоро амирлиги қозиси ва мирзоси ушбу жойдан танланган. Мадрасалардаги муфти, раис, қозикалон сингари ўнлаб лавозимлар эгалари, жумладан,

бозордаги тарозибонлар ҳам Ҳазрат Имканайи мактабини тугатган илм аҳли орасидан танлаб олинган. Чунки Хўжа Имканайи мадрасасида диний ва дунёвий илмлар ниҳоятда чуқур ўқитилган.

...Қўҳна чинор ҳақида яна бир гап. Мавлоно бу қишлоққа 1545-1550 йилларда келгани тарихий манбаларда қайд этилган. Уша кезде у кишининг бошпанаси бўлмаган. Чинор Мавлонога ҳам бошпана, ҳам мадраса бўлиб хизмат қилган. Асосийси, пирнинг маслағи, мақсади халқни илмли қилиш, одамларни эзгуликка бошлаш бўлса, чинор бу борада мактаб вазифасини бажарган.

— Зиёрат ва саёҳат қилиб руҳияти-мизда ажиб енгиллик сездик. Кайфияти-миз кўтарилди. Бу заминда тўғилиб ўсган кўплаб алломалар ислом оламида чуқур из қолдирган. Уларнинг тарихи билан танишмиз. Бундай аждодларингиз билан ҳақиқи равишда фахрлансангиз арзийди. Самарқанд ва Бухорода бўлдик, ҳозир бу муборак зот қабрини ҳам зиёрат қилдик. Улуг чинорни кўриб ҳайратимиз ошди. Юртингизга ташрифимиз шу пайтгача қилган саёҳатларимизнинг энг гўзали бўлди, — дейди туркиялик Меҳмет Чан. Худди шундай фикрларни британиялик, покстонлик, арабистонлик меҳмонлар ҳам катта ҳаяжон билан айтди.

— Хўжа Имканайи қабрини зиёрат қилиш орзуим эди, — дейди навоийлик Инобат Исмоилова. — Бундан бир неча йил олдин бир китоб ўқидим. Унда номи келтирилган улуг инсонлар орасида Мавлоно ҳақидаги битиклар чуқур таассурот қолдирди. Шундай муборак кунларда оиламиз аъзолари билан у зотнинг қабрини зиёрат қилиш насиб этди. Айниқса, минг йиллик чинорни кўриб, кўзимдан шашқатор ёш окди. Назаримда, қанчадан-қанча суронли даврлар сипиласига кўксини кериб, дош бериб келаётган бу қадимий дарахт жасорат тимсоли, мўъжизанинг ўзгинаси. Қанийди, дунё сайёҳлари шу ерга келиб, табиатнинг бу беназир тўҳфасини ўз кўзи билан кўрса...

Имкана қишлоғи ҳамда Хўжа Имканайи зиёратгоҳи ўз бағрида тарихнинг кўплаб сир-синоатларини мужассам этган. Шу боис, қадамжого Туркия, Эрон, Покистон, Арабистон, Миср, Индонезия, Германия, Италия, АҚШдан сайёҳлар келиб, бу табарруқ ўлкада бугун ҳам мусулмон ахлоқи ва маданиятини ривожлантиришга катта эътибор қаратилаётганидан ҳайратга чўмиб кетмоқда.

— Сўнгги йилларда олиб борилган ободончилик ишлари меъморий ёдгорликлар, зиёратгоҳлар қишлоқнинг тубдан ўзгартириб юборди. Хусусан, ислом тарихига мансуб обидалар ободонлаштирилиб, нураган жойлари қайта таъмирланиб, давлат муҳофазасига олинди, — дейди Китоб тумани туризмни ривожлантириш бўлими бошлиғи Азимжон Қобилов. — Зиёратчи сайёҳлар, биринчи навбатда, осойишталик, поклик, ободликка қарайди. Шунинг учун тарихий мажмуаларни ободонлаштириш жараёнида худуднинг иқлим шароитига мос манзарали дарахтлар, ноёб гуллар экилмоқда. Атрофда гулзор ва яшил майсазорлар ташкил қилинапти. Биноиншоотларни қуриш ва таъмирлашда миллийлик ҳамда замонавийликнинг уйғунлашувига эътибор қаратилмоқда. Сайёҳлар учун худудларда меҳмонхоналар, чойхоналар, савдо мажмуалари, автотураргоҳлар барпо этиляпти. Зиёратгоҳларни ўзаро боғлайдиган йўллар реконструкция қилиниб, замонавий инфратузилма шакллантирилмоқда. Бунинг натижасида туманимиздаги меъморий ёдгорликларни кўриш истагида бўлган маҳаллий ва хорижий туристларнинг сони сезиларли даражада ортиб бормоқда. Мамлакатимизнинг ўтмиши ва бугунги салоҳияти, ижобий қиёфасини жаҳон танимоқда.

"Юрган дарё, ўтирган бўйра" деб бежиз айтилмаган. Имкана қишлоғи бўйлаб сафаримиз беҳад мароқли кечгани рост. Бу ерда тарихий жойларни, табиат сир-асрорларини, ҳар би кунидан манун бўлиб, мазмунли умр кечираётган одамларни, ўз шонли тарихи ва бугунидан фахр туйиб изланишда давом этаётган мутахассисларни кўрдик. Яна бир қарра аниглаб етдикки, юртимиз ўзек ва бой тарихга эга. Бунки ўрганиш учун йиллар керак. Энг муҳими, қизиқиб, ўрганувчилар ҳам бор. Аслида бу ҳам Ватанга муҳаббат ва фахр туйғусидан келиб чиқади. Юрт шайдолари эса тарих ва бугун тўғрисида яна кўплаб янги тилсимларни кашф этади.

УМРА ЙЎЛИ

Махмуд ТОИР,
Ўзбекистон халқ шоири

*Кутилмаган таклиф гоийбдан бахтдир,
Кўнглилар кўзида қувонч қалқиди.*

*Аслида бу бизга самовий тахтдир,
Ногоҳ бошимизда қуём балқиди.*

*Бу зиёрат завқи, барака топгур,
Умра — умримизнинг йўлидаги нур!*

*Кўкда оққуши мисол елиб боряпмиз,
Пойимизга тўшар булутлар ўзин.
Ахир, Ўзбекистон бўлиб боряпмиз,
Ёмғирдек ёғдириб "Машаллоҳ" сўзин.
Тайёра бағрига сизмайди сурур,
Умра — умримизнинг йўлидаги нур!*

*Бизни қабул қилди раваиз гавҳар,
Чорлаган ўзингсан, эй қодир Оллоҳ!
Мадина — муқаддас, мунаввар шаҳар,
Ассалом алайка, ё Расулоллоҳ!
Сизга салом бермоқ нақадар ҳузур,
Умра — умримизнинг йўлидаги нур!*

*Бунда сойим турмоқ бизга саодат,
Элу юрт, Юртбоши саломи билан.
Дунё тилчир бўлсин, деб қилдик ибодат,
Яратганинг ёруғ каломи билан.
Сажда дийдоридан дийдамизда дур,
Умра — умримизнинг йўлидаги нур!*

*Мақкада муродлар ҳосил бўлгуси,
Ҳар муслим орзуси — Каъба тавофи.
Шаффоф дуоларга осмон тўлгуси,
Бор оламга татир унинг савоби.
Бизни йўллаган зот, Сизга ташаккур,
Умра — умримизнинг йўлидаги нур!*

*Минг-минглаб мўминлар тили нидода,
Гоҳ сокин, гоҳ бўзлаб истиғфор айтар.
Ким ҳалол, хушият — дили Худода,
Умид уммонидан покланиб қайтар.
Шукур, шукур сўзи беҳад айтилур,
Умра — умримизнинг йўлидаги нур!*

"Янги Ўзбекистон" ва "Правда Востока"
газеталари таҳририяти" ДУК

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Таҳририятга келган қўлёмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар.
Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига "KOLORPAK" МЧК масъул.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbорот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма — 1314
86602 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А2.
Баҳоиси келишилган нарҳда.

"KOLORPAK" МЧК босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Ўзбекистон, 100060.
Тошкент, Янги шаҳар кўчаси, 1-А уй.
Босмахона телефони: (78) 129-29-29

Навбатчи муҳаррир: Авазбек Худойкулов
Мусахҳас: Насиба Абдуллаева
Дизайнер: Хуршид Абдуллаев

Манзилимиз:
100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй

ЎА яқуни — 00:50 Топширилди — 01:30

Девонхона: (0-371) 233-70-98 Котибият: (0-371) 233-56-60 Эълонлар: (0-371) 233-57-15 E-mail: info@yuz.uz